

Suvi Heikkilä

MOTIVAATION MERKITYS TALKOOTYÖNTEKIJÖIDEN SITOUTUMISESSA

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Tapahtumatuottaja

Tekijä: Suvi Heikkiä

Työn nimi: Motivaation merkitys talkootyöntekijöiden sitoutumisessa

Ohjaaja: Satu Lautamäki

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 56

Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyöni perehtyy motivaation merkitykseen talkootyöntekijöiden sitouttamisessa. Työssä tarkastellaan erilaisia motivaatioteorioita sekä pohditaan, miten niitä voitaisiin hyödyntää osana talkootyön järjestämistä. Motivaatioteorioiden lisäksi työssä esitellään vapaaehtoistoiminnan timanttimali, joka esittelee motivaatiotekijöitä nimenomaan vapaaehtoistoiminnan perspektiivistä.

Näkökulmana työssäni toimii Helsinkiin perustettavan alakulttuurikeskus Loukon toiminta. Loukko Ry:n tavoitteena on luoda turvallinen ja sosiaalisesti sekä fyysisesti saavutettava tapahtumatila, joka on kaikenlaisesta syrjinnästä vapaa. Työni keskittyy vahvasti alakulttuurien näkökulmaan ja tarkastelee, vaikuttavatko Loukon toiminnassa näkyvät arvot oleellisesti sitoutumisen laatuun.

Loukon vapaaehtoisten sitoutumisen selvittämiseksi tein kyselytutkimuksen toiminnassa tällä hetkellä mukana oleville henkilöille. Saadakseni laajempaa näkökulmaa sekä vertailupohjaa talkootyöntekijöiden sitoutumisesta haastattelin myös Selmu Ry:n entistä talkoovastaavaa sekä Elmu Ry:n nykyistä talkookoordinaattoria.

Haastattelut sekä kyselytutkimus antavat hyvin selkeän kuvan niistä seikoista, jotka ihmisiä talkootoiminnan pariin ajaa. Syyt talkootyöhön osallistumiselle ovat aina henkilökohtaisia, mutta toiminnalle yhteisiä piirteitä ovat talkootyön sosiaalinen luonne sekä siihen liittyvä yhteenkuuluvuuden tunne.

Avainsanat: motivaatio, sitoutuminen, talkootyö, vapaaehtoistyö.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of business and culture

Degree programme: Cultural management

Specialisation: Event management

Author: Suvi Heikkilä

Title of thesis: The importance of motivation in the commitment of voluntary workers

Supervisor: Satu Lautamäki

Year: 2018

Number of pages: 56

Number of appendices: 3

This thesis is about the importance of motivation in the commitment of voluntary workers. The study explores different motivational theories and ponders how the theories could be exploited when organizing voluntary work. In addition to the motivational theories, the thesis demonstrates a diamond model of voluntary work, which displays motivational factors especially from the angle of voluntary work.

The perspective in this work consists of the operations of the new subculture center Loukko Ry. The goal of Loukko is to create a venue which would be safe and both socially and physically attainable, and free from all kinds of discrimination. My work strongly concentrates on the angle of subcultures and I also try to find out if the strong values of Loukko have significant effects on the degree of commitment of their voluntary workers.

In addition to finding out how Loukko's voluntary workers are committed, I conducted a survey among the people working for Loukko at the moment. In order to achieve a wider perspective and to obtain some basis for comparison related to the subject, I also interviewed the former voluntary work coordinator of Selmu Ry and the current voluntary work coordinator of Elmu Ry.

The interviews provide quite a clear picture of the factors that pull people to voluntary work. Even though everyone has their own reasons to join in voluntary work, one of the most popular reasons seems to be the social nature of voluntary work.

Keywords: motivation, commitment, voluntary work.

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
Käytetyt termit.....	7
1 JOHDANTO.....	8
2 MOTIVAATIO.....	11
2.1 Motivaation merkitys.....	11
2.2 Motivaatioteoriat.....	12
2.2.1 Vahvistamisen teoria – kokemus palkkiosta määrittää toimintaa....	12
2.2.2 Sisältöteoriat – mikä motivoi?.....	13
2.2.3 Prosessiteoriat – ihmiset motivoituvat tietoon pohjautuen ja yksilöllisesti.....	13
2.2.4 Positiivisen psykologian näkökulma motivaatioon.....	13
2.3 Miten motivaatioteorioita voidaan hyödyntää talkootyön parissa?.....	14
2.4 Arvojen merkitys sitoutumiseen.....	15
3 VAPAAEHTOISTOIMINNAN TIMANTTIMALLI.....	17
3.1 Timanttimallin esittely.....	17
3.2 Timanttimallin ulottuvuudet.....	18
3.2.1 Saaminen - antaminen.....	18
3.2.2 Jatkuvuus – uuden etsintä.....	19
3.2.3 Läheisyys – etäisyys.....	20
3.2.4 Pohdinta – toiminta.....	21
4 SELMU RY:N JA ELMU RY:N HAASTATTELUT.....	23
4.1 Haastatteluiden taustat.....	23
4.2 Selmu Ry:n haastattelu.....	23
4.3 Elmu Ry:n haastattelu.....	27
4.4 Selmu Ry:n ja Elmu Ry:n vertailua.....	29
5 TUTKIMUSKYSELY LOUKON OMILLE VAPAAEHTOISILLE.....	32
6 KYSELYN VASTAUSTEN ANALYYSI.....	34

6.1 Talkootyön tekeminen	34
6.2 Sitoutuminen talkootyöhön	40
7 PÄÄTÄNTÄ	46
7.1 Johtopäätökset	46
7.2 Timanttimalin huomioiminen rekrytoinnissa	47
7.3 Omia näkemyksiäni	48
LÄHTEET	53
LIITTEET	56

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo

Kuvio 1. Motivaatioteoriat ja niiden ihmiskäsitykset	12
Kuvio 2. Motivaation prosessikehä.....	15
Kuvio 3. Vapaaehtoistoiminnan timanttimalli.....	17
Kuvio 4. Kyselyn tuloksia: Missä eri organisaatioissa teet talkootyötä?	34
Kuvio 5. Kyselyn tuloksia: Miten päädyit tekemään talkootyötä?	35
Kuvio 6. Kyselyn tuloksia: Kuinka usein käyt tekemässä talkootyötä?.....	36
Kuvio 7. Kyselyn tuloksia: Mitä talkootyötehtäviä yleensä teet?	37
Kuvio 8. Kyselyn tuloksia: Miksi käyt tekemässä talkootyötä?	38
Kuvio 9. Kyselyn tuloksia: Jokin muu syy talkootyön tekemiseen.	39
Kuvio 10. Kyselyn tuloksia: Koetko että talkootyötehtäviin perehdytetään hyvin ja saat tarvittaessa myös ohjausta?.....	40
Kuvio 11. Kyselyn tuloksia: Koetko että työpanostasi arvostetaan ja saat kiitosta tekemästasi työstä?	41
Kuvio 12. Kyselyn tuloksia: Mitä haluaisit saada vastineeksi talkootyön tekemisestä?.....	42
Kuvio 13. Kyselyn tuloksia: Kuinka paljon talkootyöstä saatavat edut vaikuttavat siihen, että olet halukas tekemään talkootyötä	44
Kuvio 14. Kyselyn tuloksia: Kumpi seuraavista talkootyön muodoista sopisi paremmin itsellesi?	45
Kuva 1. Pax-festivaali vuonna 2017.....	50

Käytetyt termit

Alakulttuuri	Kulttuurin sisällä oleva kulttuuri, jossa ihmisjoukolla on jokin yhdistävä tekijä, esimerkiksi aatteet, tavat tai musiikki.
Sitoutuminen	Henkilön valmius tehdä tavoitteellista työtä jonkin asian eteen
Arvo	Ihmisten toimintaa, valintoja ja käyttäytymistä määrittävät tekijät

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä perehdytään motivaation merkitykseen talkootyöntekijöiden sitoutumisessa. Yleensä talkootyöntekijöille tarjotaan työpanoksestaan vastineeksi jotakin pienimuotoista, kuten syötävää ja juotavaa sekä työpaita. Verohallinnon (2017) määritelmän mukaan talkootyöllä tarkoitetaan toisen lukuun korvauksetta tehtävää, yleensä tilapäistä työtä. Talkootyölle ei määritetä rahallista arvoa, eikä talkootyön tekijä näin ollen ole oikeutettu saamaan korvausta talkoissa tekemästään työstä.

Kun halutaan saada ihmisiä tekemään talkootyötä ilman rahallista vastinetta, on pohdittava, mitkä seikat heitä talkootyön pariin ajavat ja miten heitä saadaan motivoitua ilman rahallista korvausta. Erilaisten motiivien ymmärrys lisää talkootyöntekijän ja talkootyötä järjestävän tahon välistä ymmärrystä sekä parantaa mahdollisuuksia pitkäaikaiselle sitoutumiselle.

Talkootyöllä on tunnetusti suuri merkitys suomalaisessa historiassa aina heinäpeliloilla työskentelystä lähtien. Tässä opinnäytetyössä ei kuitenkaan perehdytä talkootyön historiaan tai sen merkitykseen suomalaiselle yhteiskunnalle. Työn aihe käsittelee talkootyön tekemiseen liittyviä motivaatiotekijöitä, ei talkootyötä yleisesti Suomessa.

Opinnäytetyössä käytetään termejä talkootyö sekä vapaaehtoistyö, jotka molemmat ovat yleisesti käytössä kulttuurialalla. Tässä työssä näitä termejä käytetään neutraaleina synonyymeina toisilleen. Talkootyöntekijästä voidaan käyttää termiä talkoolainen ja vapaaehtoisesta voidaan käyttää lyhennettä vapari.

Aineistona työssä toimii alakulttuurikeskus Loukon toiminta. Loukon toiminta on nimensä mukaisesti keskittynyt alakulttuuriin, joka näkyy myös tämän työn näkökulmassa sekä arvoissa. Opinnäytetyön löydökset tulevat keskittymään alakulttuuriin, joten ne eivät ole suoraan sovellettavissa esimerkiksi suurten festivaalien talkootyöntekijöiden rekrytoimiseen. Loukon toiminnan lisäksi työssä käytetään aineistona kvalitatiivisia haastatteluja, jotka on tehty Selmu Ry:n entiselle talkoovastaavalle sekä Elmu Ry:n nykyiselle talkoovastaavalle.

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi talkootyön, sillä omaan jo valmiiksi laajalti näkemystä ja kokemusta aiheesta. Näkökulmaksi työhön valikoitui Loukon toiminta sen vuoksi, että alakulttuuritoiminta on kaikista lähimpänä omaa sydäntäni ja niiden asioiden parissa haluaisin toimia myös jatkossa. Lisäksi pidän Loukon toimintaa ja tavoitteita äärimmäisen tärkeinä ja haluan tukea Loukkoa omien tavoitteidensa saavuttamisessa.

Loukko on Helsinkiin perustettava uusi alakulttuuritila, jonka periaatteisiin kuuluu tarjota kaikenlaisesta häirinnästä ja syrjinnästä vapaa tapahtumatila, joka on kaikkien saavutettavissa niin fyysisesti kuin sosiaalisestikin (Loukko 2017). Loukko haluaa mahdollistaa tilan, jossa erilaiset marginaali- tai vaikeammin saavutettavat väestöryhmät osallistuvat taide- ja kulttuurityöpaja- sekä tapahtumatoimintaan. Loukko haluaa tarjota mahdollisimman paljon maksutonta ohjelmaa, eikä Loukon tiloissa ole koskaan ostopakkoa. Tulevaisuudessa Loukko haluaa työllistää avoimen työnhaun ulkopuolelle jääviä ja tarjota mahdollisuuden työkokemukseen taide-, kulttuuri- ja media-aloilta.

Loukon toiminta on kaikille avointa, mutta toiminnassa korostetaan positiivisesti ryhmiä, jotka jäävät helposti taide- ja kulttuuritoiminnan katveisiin, kuten esimerkiksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt, mielenterveyskuntoutujat, rodullistetut, turvapaikanhakijat ja maahanmuuttajat, liikuntarajoitteiset tai muuten vammaiset, pienituloiset ja muuten koulutus- tai työtoiminnan ulkopuolelle jäävät. Iso osa Loukon toiminnasta on myös ikärajatonta. (Räty 2017 [Viitattu 30.3.2018].)

Loukon pidemmän tähtäimen tavoitteena on tehdä Suomesta ja Suomen kulttuurikentästä esteettömämpi ja turvallisempi. Loukko aikoo tehdä esteettömyysnäkökulmista ja -käytännöistä laajemmin julkisessa keskustelussa näkyviä. Tavoitteena on tehdä esteettömyyden ajatuksesta niin itsestään selvä, että turvallisista ja esteettömistä tiloista puhuminen muuttuu tarpeettomaksi. Sen jälkeen Loukko tulee olemaan tasokasta kulttuuria tarjoava vapaan taiteen ja itse tekemisen keskittymä. (Räty 2017 [Viitattu 30.3.2018].)

Saadakseni tietoa loukkolaisten ajatuksista koskien talkootyötä ja siihen sitoutumista, tein tutkimuskyselyn Loukon omalle työryhmälle. Kyselyllä pyrin selvittä-

mään, minkälaisia työtehtäviä loukkolaiset tekevät sekä tulevatko erilaiset motivaatiotekijät ilmi työtehtävien määrästä tai laadusta. Tutkimuskyselyn vertailupohjana toimivat elävän musiikin yhdistyksille tekemäni haastattelut.

Työni tavoitteena on selvittää minkälaiset motiivit ajavat ihmisiä talkootyön pariin ja miten näitä motiiveja voidaan hyödyntää osana talkootyön järjestämistä.

2 MOTIVAATIO

2.1 Motivaation merkitys

Hakonen & Nylander (2015, 135) kertovat, että ymmärtääksemme syitä muiden käytökselle, pohdimme heidän toimintansa motiiveja. Erilaiset motiivit, eli toiminnan syyt, muodostavat ihmisen motivaation. Motivaatio merkitsee voimaa, joka saa ihmisen toimimaan, esimerkiksi osallistumaan vapaaehtoistoimintaan.

Ihmisten syyt tulla mukaan vapaaehtoistoimintaan ovat erilaisia, joten järjestöjen kannattaa tarjota erilaisia motivoivia tekijöitä ja niiden yhdistelmiä houkutellakseen ihmisiä mukaan laajasti (Karreinen, Halonen & Tennilä 2017, 35). Toiset ovat kiinnostuneita hyödystä, jonka he saavat tehtävän suorittamalla kuten esimerkiksi ilmainen sisäänpääsy tapahtumaan. Toiset taas ovat kiinnostuneita omien arvojen edistämisestä ja työtehtävän itsensä suorittamisesta, eivät niinkään mahdollisesta palkkiosta, jonka saavat työtehtävän valmistuttua.

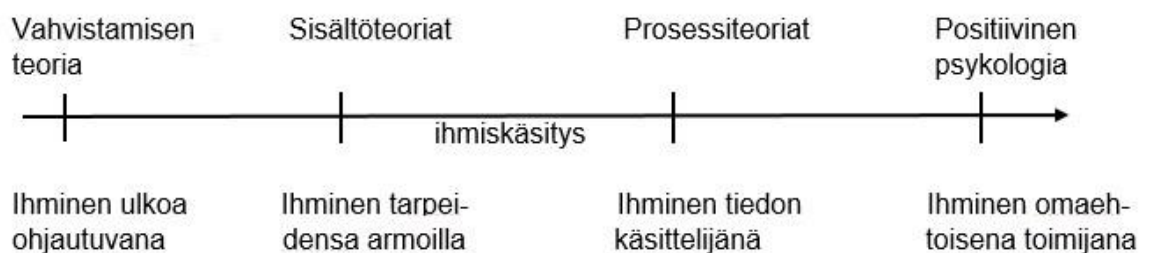
Näitä toimintaa ohjaavia tekijöitä kutsutaan sisäisiksi ja ulkoisiksi motivaattoreiksi. Sisäisiä motivaattoreita ovat esimerkiksi kiinnostava työn sisältö, onnistuminen, vastuu, haasteellisuus ja mahdollisuus kehittymiseen. (Rasila 2010, 27.) Yleensä sisäiset motivaattorit ovat niitä tekijöitä, jotka ajavat ihmiset talkootyön tekemisen pariin. Ulkoisia motivaattoreita ovat puolestaan taloudellinen hyöty tai muiden ihmisten arvostus.

Aiemmin ajateltiin, että työtyytyväisyys motivoi eli tyytyväinen ihminen suorittaa työnsä tehokkaasti ja innolla. Nykytutkimukset viittaavat enemmän päinvastaiseen suhteeseen eli tunnemme tyytyväisyyttä ja työn iloa, kun työskentelemme motivoituneina ja huomaamme saavamme asioita aikaan. (Rasila & Pitkonen 2010, 8.)

Minna Rasilan ja Maria Pitkosen (2010, 5) mukaan hyvin motivoitunut ihminen työskentelee tehokkaasti ja laadukkaasti sekä suhtautuu tekemiseensä ilolla ja innolla. Ihmisen voi pakottaa tekemään jotakin, mutta häntä ei voi pakottaa tekemään sitä mielellään, sillä tahto ja into tekemiseen syntyvät ihmisessä itsessään. Rasilan ja Pitkosen mielestä toista ihmistä ei siis voi motivoida, mutta hänen motivoitumistaan voi tukea erilaisin tavoin.

2.2 Motivaatioteoriat

Erilaisia motivaatiotekijöitä on tutkittu paljon ja niiden selittämistä varten on kehitetty useita erilaisia teorioita. Hakonen ja Nylander (2015, 138) valottavat neljää motivaatioteoriaa, jotka on esitelty kuviossa 1. Näitä teorioita on yleisimmin käytetty selittämään palkitsemisen motivaatiovaikutuksia. Palkitsemisen näkökulma on talkootyöstä puhuttaessa tärkeä siksi, että vapaaehtoistyötä tekeviä ihmisiä ei voida motivoida ulkoisilla keinoilla. Vapaaehtoistyön tulee aina olla vastikkeetonta ja palkatonta (Oikeusministeriö 2018).

Kuvio 1. Motivaatioteoriat ja niiden ihmiskäsitykset (Hakonen & Nylander 2015, 139).

2.2.1 Vahvistamisen teoria – kokemus palkkiosta määrittää toimintaa

Hakosen ja Nylanderin (2015, 139) mukaan vahvistamisen teorian ydinajatuksena on, että ihmiset toimivat mekaanisesti ulkoisiin ärsykkeisiin reagoiden. Oletuksena on, että ihminen oppii parhaan toimintamallin kokeilemalla yrityksen ja erehdyksen kautta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että teorian mukaan ihmistä voi ohjailla palkkioin ja rangaistuksin. Työympäristössä vahvistamisen teorialla pyritään lisäämään toivottua käytöstä tarjoamalla siitä palkintoja. Kun suorituksen ja palkkion välinen suhde on selkeä, jää ei-toivottu käytös teorian mukaan pois.

2.2.2 Sisältöteoriat – mikä motivoi?

Sisältöteorioissa ollaan kiinnostuneita toimintaa liikkeelle panevista voimista, kuten tarpeista. Teorioita kutsutaan toisinaan myös universaaleiksi teorioiksi, sillä niiden ajatellaan soveltuvan jokaisen ihmisen toiminnan ymmärtämiseen. Sisältöteorioiden mukaan jokaista ihmistä motivoivat kutakuinkin samat asiat. (Hakonen & Nylander 2015, 140.)

Usein sisältöteorioita käytetään tukemaan käsityksiä, joiden mukaan rahallinen palkitseminen ei voi työelämässä toimia motivoivana tekijänä. Kun ihmiset ovat saaneet rahan avulla tyydytettyä asumiseen ja ruokaan liittyvät perustarpeet, tavoittelevat he itsensä toteuttamista, jonka voi saavuttaa työtyytyväisyyden, ei rahan avulla.

2.2.3 Prosessiteoriat – ihmiset motivoituvat tietoon pohjautuen ja yksilöllisesti

Hakonen & Nylander (2015, 143) kertovat, että prosessiteorioissa keskitytään ihmisen yksilöllisiin valintoihin, joita tehdään tiedon ja omien mieltymysten pohjalta. Teorioissa pureudutaan yksilöllisiin eroihin ja syy-seuraussuhteiden etsimiseen.

Prosessiteorioiden useimmin hyödynnettyjä teorioita ovat odotusarvoteoria, jonka mukaan ihminen punnitsee tavoitteen saavutettavuutta ja houkuttavuutta, tavoitteen asettamisen teoria jossa yksilön suoriutuminen on korkeimmillaan kun hänellä on selkeät ja itsensä hyväksymät tavoitteet sekä tasasuhtateoria jossa yksilö pyrkii saamaan tasapainon omien panostensa sekä tuotostensa välille. (Hakonen & Nylander 2015, 143.)

2.2.4 Positiivisen psykologian näkökulma motivaatioon

Positiivinen psykologia keskittyy olosuhteisiin ja prosesseihin, jotka edistävät ihmisten ja organisaatioiden parasta mahdollista toimintaa. Työelämässä positiivinen psykologia keskittyy siihen, mikä tekee työstä mielekkään, edistää hyvinvointia ja

saa työntekijän innostumaan työstä. Oleellista on se, millaisissa työskentelyolosuhteissa työntekijät antavat parhaansa ja saavuttavat parhaat tulokset. (Hakonen & Nylander 2015, 147.)

2.3 Miten motivaatioteorioita voidaan hyödyntää talkootyön parissa?

Kuten aiemmin on jo todettu, perustuu talkootyön tekeminen vapaaehtoisuuteen. Jotta talkootyön tekeminen hyödyttäisi molempia osapuolia, on tärkeää, että motiivit tekemiseen ovat kohdallaan. Parhaiten motiivit saadaan kohdilleen, kun ymmärtään erilaisia motiiveja ja niiden vaikutus yksilöihin.

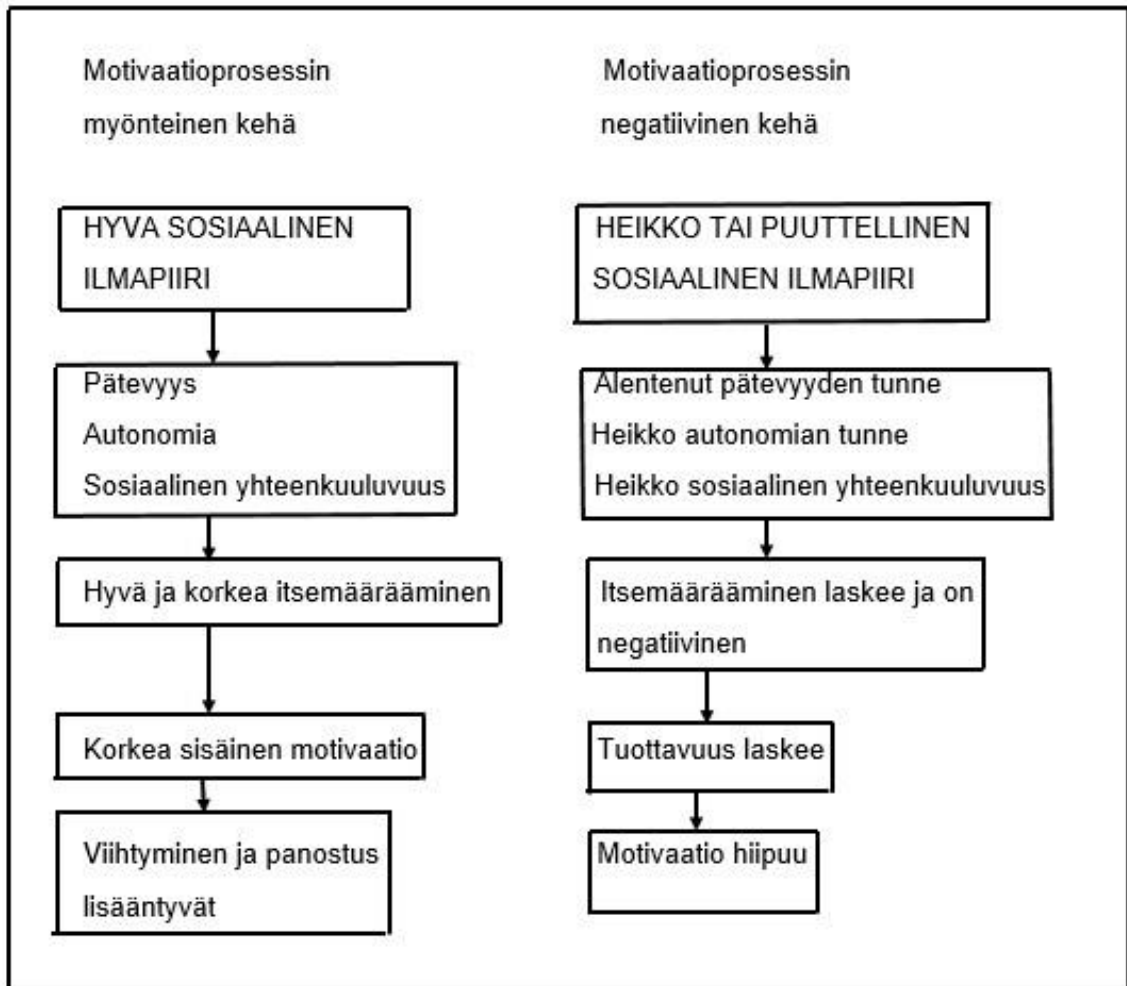
Talkootyön näkökulmasta sisältöteorian ydinajatus on ainakin osittain relevantti. Ihmiset pyrkivät talkootyön avulla toteuttamaan itseään, joten näiltä osin teoria on osuva. Ei kuitenkaan voida ajatella, että kaikki vapaaehtoiset lähtisivät mukaan samoista syistä ja että heitä kaikkia voitaisiin motivoida samanlaisilla keinoilla. Näiltä osin teoria ei siis sovellu talkootyössä hyödynnettäväksi.

Parhaimmat työkalut talkootyöntekijöiden sitouttamiseen tarjoavat prosessiteoriat sekä positiivinen psykologia. Odotusarvoteorian mukaisesti talkootyöntekijät usein punnitsevat työtehtäviin vaadittavaa aikaa suhteessa siitä saataviin hyötyihin. Jos talkootyöntekijät kokevat, että työtehtävän vaatima panos ei ole liian suuri suhteessa työtehtävästä saatavaan hyötyyn, lähtevät he todennäköisesti mukaan.

Kaikista soveltuvien motivaatioteoria talkootyön pariin on positiivisen psykologian teoria, jossa keskitytään tarkastelemaan työn mielekkääksi kokemiseen vaadittavia seikkoja sekä työympäristön hyvinvointia. Nämä seikat ovat usein niitä, jotka vaaditaan talkootyöntekijöiden tyytyväisenä pitämiseen. Mikäli työilmapiiri on negatiivinen ja poissulkeva, eivät vapaaehtoiset viihdy mukana pitkään. Hyvässä ilmapiirissä ja innostavassa työympäristössä talkoolaiset antavat parhaansa, vaikka työstä ei olisikaan tiedossa aineellista hyödykettä.

Positiivisen psykologian teoriaan sopii myös motivaatioprosessin kehä, jonka Liukkonen, Jaakkola ja Kataja (2006, 91) esittelevät (kuvio 2.). Kuten kuviosta näkyy, kehä voi olla joko myönteinen tai negatiivinen. Myönteisessä kehässä sosiaalinen ilmapiiri on hyvä ja henkilö kokee olevansa pätevä ja hänellä on korkea sisäinen

motivaatio. Tämän seurauksena henkilö viihtyy ja hänen panostuksensa lisääntyy. Jos taas sosiaalinen ilmapiiri on heikko tai puutteellinen, on henkilöllä alentunut pätevyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tunne. Tämän seurauksena tuottavuus laskee ja henkilön motivaatio hiipuu.

Kuvio 2. Motivaation prosessikehä (Liukkonen ym. 2006, 91).

2.4 Arvojen merkitys sitoutumiseen

Useimmin talkootyön pariin päätyvät ne, jotka kokevat sisäistä motivaatiota talkootyötä kohtaan. Sisäisesti motivoitunutta ihmistä motivoi itse toiminta ja työn kohteena oleva asia. Työ palkitsee tekijänsä ja palkkiona on mielihyvän kokemusta ja onnistumisen iloa. (Rasila 2010, 27.) Henkilöt, jotka yleensä toimivat ulkoisen moti-

vaation, kuten esimerkiksi rahapalkkion tai tavarahyödykkeen inspiroimina, eivät todennäköisesti koe talkootyötä yhtä palkitsevaksi kuin ne, jotka kokevat tyydytystä työstä itsestään.

Erilaisten motiivien lisäksi suuri toimintaa määrittävä tekijä ovat arvot. Kun ihmiset kokevat jonkin asian itselleen erityisen tärkeäksi, ovat he usein halukkaita tekemään vapaaehtoistyötä asian parissa, sillä halu itselleen tärkeän asian edistämiseen on suuri.

Loukon tapauksessa arvot määrittävät hyvin pitkälle talkootyöntekijöiden syitä tulla mukaan toimintaan. Suuret festivaalit rekrytoivat joka kesä useita satoja talkootyöntekijöitä auttamaan toiminnassaan. Monille syyt mukaan lähtemisessä ovat hauska tekeminen tai ilmainen sisäänpääsy festivaalille. Loukon tapauksessa syyt mukaan lähtemisessä eivät ole ilmaisissa festivaalirannekkeissa tai työpaidoissa, vaan tekemisessä itsessään. Tämän vuoksi jotkin motivaatioteoriat jäävät Loukon toimintatapojen ulkopuolelle. Esimerkiksi vahvistamisen teoria ei sovi Loukon arvopohjaan, sillä talkootyöntekijöiden käytöstä ei pyritä ohjailemaan erilaisten palkkioiden avulla

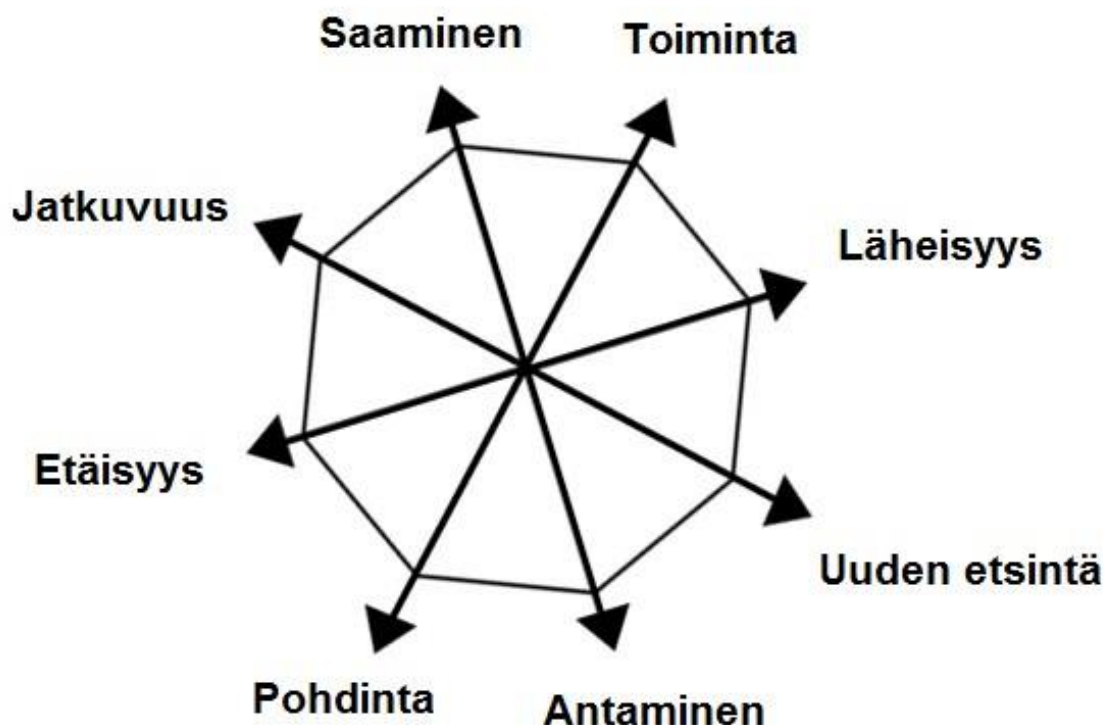
Vapaaehtoistoiminnan johtamiseen perehtynyt Kuuluvainen (2015) väittää, että vapaaehtoistyössä ratkaisee lopulta ihmisestä itsestään lähtöisin olevat motiivit, eivät ulkoiset syyt. Vaikka palkitseminen tuntuu mukavalta ja huomioiminen tärkeältä, ne harvoin ratkaisevat kenenkään mukanaoloa vapaaehtoistyössä. Näitä tekijöitä enemmän merkitsevät toiminnan mielekkyys, päämäärän merkittävyys ja toiminnan organisointi. (Harju 2015.) Ymmärrän Kuuluvaisen näkökulman, mutta mielestäni huomioimisen vetäminen mukaan esimerkkiin on merkittävä virhe. Talkootyöntekijöiden työpanoksen sekä onnistumisen huomioimisella on suuri merkitys työn mielekkyyden ja itsensä osaksi työyhteisöä kokemisen kannalta. Talkootyöntekijöitä ei pitäisi missään tilanteessa jättää täysin huomiotta.

3 VAPAAEHTOISTOIMINNAN TIMANTTIMALLI

3.1 Timanttimallin esittely

Kuten aiemmissa luvuissa on jo todettu, hakeutuvat ihmiset talkootyön pariin hyvin erilaisista syistä. Yksi tapa jaotella talkootyöhön liittyviä motiiveja on Anne Birgitta Yeungin kehittämä vapaaehtoistoiminnan timanttimalli. Karreinen, Halonen ja Teninlä (2017, 35) esittelevät mallia, jossa eri motiiveja on ryhmitelty ulottuvuuksiksi, jotka limittyvät ja muodostavat kokonaisuuksia. Toinen termi, jota näistä ulottuvuuksista käytetään, on ääripäät. Kun erilaiset motivaatioteoriat käsittelevät ihmisten toiminnan motiiveja yleisesti, on timanttimalli keskittynyt nimenomaan vapaaehtoisuudessa ilmi tulevien motiivien tarkasteluun.

Vapaaehtoistoiminnan timanttimallissa (kuvio 3.) on yhteensä neljä ulottuvuutta, jotka yhdessä muodostavat kahdeksankulmaisen kuvion, eli timantin. Nämä neljä ulottuvuutta muodostavat yhdessä parit, jotka ovat saaminen-antaminen, jatkuvuuden etsintä, läheisyys – etäisyys sekä pohdinta – toiminta.

Kuvio 3. Vapaaehtoistoiminnan timanttimalli (Nylund & Yeung 2015, 107).

3.2 Timanttimallin ulottuvuudet

Oikealle osoittavat neljä ääripäätä kuvaavat itsestä poispäin tapahtuvaa toimintaa, eli vapaaehtoistoimijuuden ulospäinsuuntauneisuutta. Näihin toimintoihin kuuluvat esimerkiksi sosiaaliset piirit, toisille antaminen ja uudet sisällöt. Vapaaehtoistoimintaa itseään kuvaavat mallissa vasemmalle sijoittuvat neljä ääripäätä. Näitä ovat esimerkiksi itselle saaminen ja sisäinen pohdiskelu. Nylundin ja Yeungin (2005, 108) mukaan mallin tavoitteena on pyrkimys ymmärtää vapaaehtoistojoiden motivaatiota kokemuksen ja toiminnan yksilöllisistä merkityksistä käsin.

Timanttimallin ääripäistä toimintaa kuvaavalla ulottuvuudella on selkeästi eniten vuorovaikutusta muiden ääripäiden kanssa. Tämä ei ole mikään yllätys, sillä vapaaehtoistyön tekeminen perustuu hyvinkin pitkälle nimenomaan toiminnallisuuteen. Muita läheisessä vuorovaikutuksessa toimivia ääripäitä ovat pohdinta, saaminen ja läheisyys. Ainut timanttimallin ääripää, jolla on vain vähäistä vuorovaikutusta muiden ulottuvuuksien kanssa, on etäisyys. Kun kaikki neljä eri ulottuvuutta toimivat vuorovaikutuksessa keskenään, muodostavat ne yhdessä melkein täydellisesti leikatun timantin muodon (Nylund & Yeung 2005, 118).

3.2.1 Saaminen - antaminen

Saaminen – antaminen -ulottuvuudet ovat yleisimmät syyt hakeutua vapaaehtoistyön piiriin. Vapaaehtoistoinnassa saamisen ulottuvuus voi ilmentyä esimerkiksi työkokemuksen kartuttamisena, vaikuttamistyönä, osallistumisena päätöksentekoon tai vastuutehtävinä. Järjestökentällä tällaisista tehtävistä kiinnostuneet henkilöt ovat usein niitä, jotka myöhemmin alkavat hoitaa erilaisia vastuutehtäviä, kuten esimerkiksi puheenjohtajan pestiä (Karreinen ym. 2017, 36).

Antamisesta motivoituneet henkilöt puolestaan pitävät usein vapaaehtoistoimintaa keinona taistella sosiaalista syrjäytymistä vastaan sekä edistää tasa-arvoa (Nylund & Yeung 2005, 110). Usein auttamisen kautta motivoituvat henkilöt haluavat edistää muiden hyvinvointia ja olla muille hyödyksi.

Loukon omassa toiminnassa antamisen motiivi näkyy esimerkiksi siinä, että Loukon periaatteisiin kuuluu kehitysvammaisten henkilöiden työllistäminen (Loukko, 2018). Antamisen ulottuvuudet ilmenevät myös organisaatioista, joiden parissa Loukon omat vapaaehtoiset ovat aiemmin toimineet. Organisaatioihin kuuluu muun muassa ihmisoikeuksia sekä eläinoikeuksia ajavia järjestöjä ja liikkeitä. Omaa apua ja osaamista halutaan antaa vapaaehtoistyön muodossa esimerkiksi turvapaikanhakijoiden auttamiseen.

3.2.2 Jatkuvuus – uuden etsintä

Jatkuvuus – uuden etsintä -ulottuvuus kertoo vapaaehtoisten erilaisista motiiveista suhteessa turvallisuushakuisuuteen, halun toimia tuttujen asioiden parissa ja suhtautumisessa uusiin haasteisiin (Karreinen ym. 2017, 37). Elämäänsä pysyvyyttä ja rutiinia kaipaaville henkilöille talkootyön jatkuvuus luo tuttuuden ja turvallisuuden tunnetta.

Jatkuvuudesta motivoituvat henkilöt hakeutuvat yleensä sellaisten työtehtävien pariin, jotka he ovat kokeneet miellyttäväksi myös työelämässä. Tuttujen vastuualueiden hoitaminen luo jatkuvuuden tunnetta, jonka he kokevat turvallisena. Nylundin ja Yeungin (2005, 12) mukaan jatkuvuutta etsiviä talkootyöntekijöitä sitouttavia tekijöitä ovat toiminnan tuttuus ja aiemmat positiiviset kokemukset talkootyön parissa.

Uuden etsinnässä talkootyöntekijät etsivät usein vastapainoa normaaleille arkirutiineilleen. Kyseessä voi olla mielekkään sisällön etsiminen raskaassa ja vaikeassa elämäntilanteessa, esimerkiksi työttömyyden kohdatessa. Toisaalta uuden etsintä voi olla myös oman elämänpiirin laajennusta, kuten uusien harrastusten ja ihmissuhteiden etsintää. Karreinen ym. (2017, 38) huomauttavat, että muutoshakuisille tärkeitä tekijöitä ovat tehtävien itsenäinen toteuttaminen ja vapaus olla luovia. RAY:n teettämän tutkimuksen mukaan uuden etsinnästä innostuneet henkilöt lähtevät muita helpommin ja useammin mukaan projektiluontoiseen vapaaehtoistoi- mintaan (Pessi & Oravasaari 2010).

Uuden etsintä on tunnetusti hyvin perinteinen syy tulla mukaan talkootoimintaan. Useita esimerkkejä uuden etsinnästä löytyy vaikkapa Seinäjoen Rytmikorjaamolta.

Päivätyökseen hoitotyötä tekevät henkilöt voivat tulla viikonloppuisin tekemään baarimikon hommia saadakseen vastapainoa raskaalle arjelleen sekä mahdollisuuden tuulettaa ajatuksiaan.

Motiivina uuden etsintä voi liittyä myös ihmisten omaan muutoshakuisuuteen, esimerkiksi esiintymispelon voittamiseen tai ihmisenä kasvamiseen. Vaikka vapaaehtoistyö tarjoaa oivan väylän uusien elämänsisältöjen löytämiseen – ja näistä pysyvän rutiinin kehittämiseen – on haasteena kuitenkin mukaan toimintaan lähteminen ensimmäistä kertaa. Vaikka henkilökohtainen tavoite olisikin rohkeuden lisääminen, on jostakin löydettävä rohkeus ensimmäisen kynnyksen ylittämiseen ja toimintaan mukaan lähtemiseen.

3.2.3 Läheisyys – etäisyys

Läheisyys – etäisyys -motivaatioulottuvuuden kohdalla esiin nousee talkootyöntekijöiden tarve määritellä itse omaa käytettävyyttään. On tärkeää, että talkoolainen kokee toiminnan joustavaksi ja että hänellä on itse mahdollisuus asettaa rajoja toiminnalle. Jos talkootyöstä tulee välttämätön paha tai vapaaehtoisia lähestulkoon pakotetaan suorittamaan tehtäviä, tulevat he hyvin todennäköisesti jättäytymään toiminnasta jossakin kohtaa pois.

Etäisyyttä motivaatiotekijänä voidaan lähestyä kahdella tavalla. Toiset haluavat ottaa etäisyyttä vapaaehtoistoimintaan, eivätkä sitoutua liiksi erilaisiin projekteihin. Tämän kaltaiset henkilöt saattavat ahdistua liian suuresta vastuusta ja pysyttelevät mieluummin taustalla. Toisaalta he ovat kuitenkin iloisia, jos heille soitetaan ja heitä pyydetään mukaan jonkin asian hoitamiseen. Tällöin he eivät koe toimintaa liian sitovaksi, mutta tuntevat kuitenkin itsensä tärkeäksi, kun heidät pyydetään osaksi yhteistä toimintaa. Karreisen ym. (2017, 39) vinkki on, että etäisyyttä muihin arvostaville ihmisille kannattaa tarjota kertaluontoisia ja lyhytkestoisia tehtäviä, jotka eivät edellytä liikaa sitoutumista.

Toinen lähestymisnäkökulma etäisyyteen on etäisyyden ottaminen omasta arjesta vapaaehtoistoiminnan avulla. Kun oma arki tuntuu raskaalta ja vaikealta, on vapaaehtoistyö mahdollisuus unohtaa omat murheet ja keskittyä johonkin muuhun.

Läheisyysääripää puolestaan kertoo ihmisten halusta löytää seuraa ympärilleen. Varsinkin nuoret kokevat erittäin tärkeäksi, että he kuuluvat erilaisiin ryhmiin ja saavat kokea yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tutkimusten mukaan yhteishengen kokemus myös syventää vapaaehtoisten sitoutumista toimintaan (Nylund & Yeung 2005, 115).

Sosiaalisesta toiminnasta kiinnostuneille henkilöille kannattaakin korostaa vapaaehtoistoiminnan seurallista puolta ja esimerkiksi työryhmiä. Kun ihmiset kokevat itsensä hyväksytyiksi ja tasavertaisiksi ryhmän jäseniksi, ovat he myös entistä motivoituneempia antamaan oman panoksensa yhteisen hyvän puolesta.

3.2.4 Pohdinta – toiminta

Pohdinta – toiminta -ulottuvuuden voi ajatella kuvaavan toimijan kiinnostusta vaikuttamistyöhön (pohdinta) tai asioiden organisointiin, kuten tapahtumien järjestämiseen (toiminta) (Karreinen ym. 2017, 39).

Pohdintamotiiviin kuuluvat esimerkiksi keskusteleminen ja neuvotteleminen joko puhumalla tai kirjoittamalla. Näistä toiminnoista innostuville henkilöille tehtäviksi kannattaa tarjota mahdollisuuksia suunniteluun ja visiointiin. Näin he pääsevät toteuttamaan itseään pohdinnan avulla. Samoin heille kannattaa tarjota mahdollisuutta ohjelmatyön tai keskustelupiirien parissa. Pohdiskelusta innostuvat ihmiset motivoituvat kun heidän omaperäiset ideansa huomataan ja he saavat tunnustusta hyvästä suunnittelusta. Kannattaa kuitenkin huomioida riittävä opastus suunniteltavaksi annettavien kokonaisuuksien alkuun saattamisessa, sillä ohjeistuksen hajanaisuus voi aiheuttaa vapaaehtoistyöntekijöille epätietoisuutta ja muodostaa esteen vapaaehtoistyöhön ryhtymiselle (Valtiovarainministeriö 2015).

Toiminnallisuusmotiivista innostuvat henkilöt etsivät yleensä mahdollisuutta käyttää joutilasta aikaansa esimerkiksi eläkkeen tai työttömyyden jättämän aikatyhjiön myötä. Toiminnallisuutta arvostavat henkilöt innostuvat spontaaniudesta ja vaihtelevuudesta. Heidän kohdallaan kannattaakin pitää pakollinen suunnittelu ja istuminen mahdollisimman vähissä ja ohjata heitä suoraan toiminnan pariin. Karreinen ym. (2017, 40) ehdottavat tällaisille henkilöille tehtäviksi muun muassa askartelua,

tapahtumien organisointia ja muuta käytännönläheistä tekemistä, josta kiitosta voidaan antaa saavutettujen tulosten perusteella.

4 SELMU RY:N JA ELMU RY:N HAASTATTELUT

4.1 Haastatteluiden taustat

Osana opinnäytetyöprosessia haastattelin Seinäjoen elävän musiikin yhdistyksen Selmu Ry:n entistä talkoovastaavaa sekä Nosturin toiminnasta vastaavan elävän musiikin yhdistys Elmu Ry:n nykyistä talkoovastaavaa.

Haastatteluiden tarkoituksena oli löytää näkökulmia talkootyön pyörittämiseen sekä tiedustella hyväksi havaittuja keinoja sitouttamisen suhteen. Kyselyn aluksi selvitin toimintapaikan nykyisiä käytänteitä ja toimintatapoja. Tämän jälkeen pyrin saamaan tietoa siitä, miten talkootyöntekijöiden sitouttaminen on huomioitu talkootoiminnan pyörittämisessä. Lopuksi pyysin vielä haastateltavien omaan kokemukseen perustuen vinkkejä ja ohjeita talkootoiminnan aloittamiseen ja pyörittämiseen.

Haastattelut toteutettiin pienen määrän vuoksi kvalitatiivisina haastatteluina. Aineiston pienen määrän lisäksi kvalitatiivisen tutkimusvaihtoehdon valitsemista tuki sen ominaisuudet, joilla on mahdollista pureutua tutkittavan aiheen taustaan, tarkoitukseen ja merkitykseen (Jyväskylän Yliopisto 2015). Selmun haastattelu tehtiin kasvokkain Rytmikorjaamon tiloissa maaliskuun alussa. Elmun haastattelu toteutettiin niin, että lähetin kirjalliset kysymykset talkoovastaavalle sähköisesti ja hän palautti täytetyt vastaukset minulle takaisin.

Kasvokkain toteutetun haastattelun etuihin kuuluu se, että tilanteessa oli mahdollista esittää tarkentavia kysymyksiä sekä saada tietoa laaja-alaisesti. Aikataulustyistä johtuen en päässyt tekemään Elmun haastattelua paikanpäällä Helsingissä. Puhelimitse tehty haastattelu olisi ollut vaikeaa tallentaa ja litteroida, joten tässä tilanteessa kirjallisten vastausten pyytäminen oli paras mahdollinen ratkaisu.

4.2 Selmu Ry:n haastattelu

Rytmikorjaamo, jonka pyörittämisestä Seinäjoen elävän musiikin yhdistys Selmu Ry vastaa, on aloittanut toimintansa Vaasantien tiloissa helmikuussa 2006. Talkootyöntekijöitä on käytetty toiminnassa alusta asti, eli yhteensä 12 vuotta. Halusin valita

Selmu Ry:n haastateltavaksi opinnäytetyöhöni nimenomaan mittavan talkoohistorian vuoksi. Yli kymmenen vuotta kestänyt talkootyöntekijöiden hyödyntäminen on varmasti tarjonnut paljon näkemystä siitä, millaiset talkootyöhön liittyvät käytänteet ovat toimivia ja miten sitouttamista on vuosien saatossa tehty.

Haastateltavan mukaan Rytmikorjaamon, eli Rytmiksen, toiminnassa on tällä hetkellä vuositasolla mukana noin 100 – 200 talkooaktiivia. Kaiken kaikkiaan listoilta löytyy suunnilleen 600 henkilöä, jotka eivät tietenkään kaikki ole toiminnassa mukana säännöllisesti. Suurin osa talkoolaisista on täysi-ikäisiä ja aktiivisten alaikäisten osuus toiminnassa on 20 – 30 henkilöä.

Pitkästä historiasta huolimatta Rytmikorjaamon talkootyötehtävät ovat haastattelun perusteella pysyneet suhteellisen samanlaisina. Tällä hetkellä käytössä olevia työtehtäviä ovat lipunmyynti, narikka, järjestyksenvalvonta, catering, blokkkaus, anniskelu sekä stagehandin tehtävät. Uusimpana tehtävänä mukaan on tullut keikkojen ja tapahtumien valokuvaus, joka on saanut alkunsa Preppaamo-hankkeen myötä. Preppaamossa mukana olleet henkilöt ovat jääneet osaksi vapaaehtoisporukkaa ja käyvät kuvaamassa tapahtumia täysin talkootyön hengessä. Kokonaisuutena työtehtävät ovat mallinnettu hyvin pitkälti suoraan festivaaliympäristöstä, eli Seinäjoella järjestettävästä Provinssista (vuoteen 2014 asti Provinssirock).

Vaparitoiminnan alkutaipaleella järjestyksenvalvontaa hankittiin aluksi ulkopuoliselta taholta, mutta hyvin pian sekin siirrettiin yhdeksi talkootyötehtäväksi. Alkuvaiheessa myös osa ravintolan työntekijöistä sai rahallista korvausta kokemuksen mukaan. Haasteeksi nousi kuitenkin kokemuksen määrittely ja se ketkä ovat rahalliseen korvaukseen oikeutettuja. Rahallista korvausta annettiin myös yksityistilaisuuksien ravintolatöistä, mutta tämän myötä osa talkoolaisista alkoi kättää ainoastaan rahallisia vuoroja ja jättivät tavallisissa illoissa työskentelyn kokonaan väliin.

Muutokset ravintolan toimintamallissa osoittavat kaksi tärkeää seikkaa talkootyöhön sitoutumisessa. Kokemuspohjainen rahakorvaus on asettanut talkoolaiset eriarvoiseen asemaan ja tuntunut muita kohtaan epäreilulta. Ajatuksissa on saattanut olla esimerkiksi se, että miksi minä tulisin tänne tekemään vastaavia tehtäviä ilmaiseksi kun toiset saavat tehtävistä rahallista korvausta. Toinen tärkeä huomio liittyy siihen, että osa talkoolaisista teki ainoastaan niitä vuoroja, joista sai rahallisen korvauksen.

Tämä kertoo hyvin vahvasti sen, että talkoolaiset ovat kiinnostuneita ainoastaan rahallisista palkkioista, eivät toiminnasta itsestään. Kun rahalliset palkkiot on jätetty pois toiminnasta, ovat todennäköisesti samalla jättäytyneet pois myös rahasta motivoituneet talkootyöntekijät, sillä he ovat olleet mukana toiminnassa ns. vääristä syistä. Talkootyön tulee aina olla palkatonta, joten rahasta kiinnostuneet talkoolaiset käyttävät todennäköisesti aikansa mieluummin jossain muualla kuin palkattomassa vapaaehtoistyössä.

Uusien talkoolaisten hankintaan on entisen talkoovastaavan mukaan toimivimmaksi keinoksi todettu puskaradio. Kun toiminnassa jo mukana olevat aktiivit houkuttelevat omia kavereitaan mukaan toimintaan, on liittymiskynnys matalampi yhteisen kontaktin ansiosta. Puskaradion lisäksi toimivia keinoja ovat olleet koulukierrokset, joilla Selmun väki on käynyt esittelemässä toimintaansa paikallisilla yläasteilla, ammattikouluilla ja ammattikorkeakoululla. Tällä tavoin kiinnostuneisiin saadaan suora kontakti ja tarkentaviin kysymyksiin pystytään vastaamaan heti. Toisinaan on myös järjestetty kampanjoita, joissa lehti-ilmoitusten ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvan markkinoinnin avulla on levitetty tietoa toiminnasta kiinnostuneiden vapaamuotoisesta infoillasta.

Tällä hetkellä Rytmikorjaamo tarjoaa jokaiselle talkootyöntekijälle illan ajaksi työvaatteet, ruoan ennen vuoron alkua sekä alkoholittomia virvokkeita työvuoron aikana. Näiden jokaisessa illassa olevien perusetujen lisäksi talkoolaiset voivat säästää talkookortin tehtyään yhteensä kuusi työvuoroa yhden syys- tai kevätkauden aikana. Talkookortilla vapaaehtoiset pääsevät ilmaiseksi Rytmikorjaamon keikoille, saavat alennuksia Rytmikorjaamon ravintolan tuotteista sekä alennuksia Rytmikorjaamon yhteistyökumppanina toimivasta ravintola Karmasta. Jos talkoolaiset ovat olleet toiminnassa mukana pitkään ja aktiivisesti, on heidän myös mahdollista saada talon oma huppari, jota ei voi saada muualta esimerkiksi ostamalla.

Näiden etujen lisäksi talkoolaisille järjestetään illanviettoja eli ilsuja kuukauden tai kahden välein. Ilsuissa on aina jotakin yhteistä tekemistä kuten askartelua ja tuunausta tai lautapeliä pelaamista. Suurempia yhteisiä juhlia ovat karonkat, joita vietetään aina syys- ja kevätkauden päätteeksi. Karonkkaan talkoolaiset lunastavat pääsyn tekemällä vähintään viisi talkoovuoroa yhden kauden aikana.

Haastattelussa kävi ilmi, että erilaisilla palkinnoilla ja eduilla on vain hyvin vähäinen merkitys toimintaan mukaan tulemisen kannalta. Suurimmalle osalle tärkeämpää on päästä näkemään keikkoja työnteon kautta ja päästä osaksi toimintaa itsessään. Varmasti kiitosjuhlat siis tuntuvat mukavilta, mutta suurimmalle osalle ne eivät ole ensisijainen syy toimintaan osallistumiselle.

Kysyessäni omakohtaisia vinkkejä talkootyön aloittamiseen ja pyörittämiseen nousivat tärkeimpinä tekijöinä esille hyvä työilmapiiri ja toiminnan sosiaaliset ulottuvuudet. Kun työtehtävät ovat selkeät, on toimintaa helpompi organisoida ja talkoolaisia helpompi opastaa sekä ohjata.

Vaikka Rytmikorjaamolla talkoolaisten joukko on suuri ja jokaiseen talkoolaiseen on haastavaa tutustua henkilökohtaisesti, on jokaisen motiiveihin hyvä yrittää tutustua edes pintapuolisesti. Ihmiset hakeutuvat talkootyön pariin erilaisista syistä ja sitoutumisen kannalta olisi hyvä jos talkoolaisia saataisiin ohjattua ja syvennettyä entistä paremmin kohti heidän omia motiivejaan. Jos kimmokkeena mukaan toimintaan lähemiselle on toiminut äänitekniikan opinnot, on talkootyön ohjaaminen syvemmälle siihen suuntaan talkoolaiselle paitsi palkitsevaa, myös sitouttavaa.

Tärkeää on haastateltavani mukaan myös vapaaehtoisten kouluttaminen heidän työtehtävissään. Kouluttamisen ei tarvitse olla opetusmaista, vaan se voi tapahtua työiloissa muun työskentelyn ohessa. Parasta on jos kokeneemmat talkoolaiset pystyvät ohjaamaan uudempia tulokkaita. Näin syntyvä vuorovaikutus lähentää talkoolaisia toistensa kanssa sekä vähentää toiminnan hierarkkisuuutta.

Edellä mainittujen lisäksi ilmi nousi se, että toiminnan arvojen tulee olla kaikille talkootyöntekijöille selvillä. Talkoolaisten tulisi tietää, mitkä ovat Selmun arvot, miten ne näkyvät työssä ja miten tietyissä tilanteissa tulee käyttäytyä. Entinen talkoovastaava myönsi itse, että tällä saralla olisi vielä paljon kehitettävää. Omasta mielestäni tämä on erittäin mielenkiintoinen huomio. Olen itse ollut neljä vuotta aktiivisesti mukana Rytmikorjaamon toiminnassa tekemällä talkootyötä sekä järjestämällä tapahtumia, enkä muista että Selmun arvoista olisi koskaan puhuttu. En myöskään onnistunut löytämään Selmun arvoja heidän omilta, tai Rytmikorjaamon kotisivuilta.

(Selmu Ry 2014, Rytmikorjaamo 2018). Totta kai Selmun toiminnassa näkyy tietynlaiset periaatteet joita noudatetaan, mutta arvojen merkitystä olisi mielestäni hyvä korostaa toiminnassa entistä enemmän.

4.3 Elmu Ry:n haastattelu

Selmun lisäksi hain näkökulmaa talkootoiminnan pyörittämiseen Helsingin elävän musiikin yhdistys Elmu Ry:n toiminnasta, sillä Elmu on mielenkiintoinen toimija sen pitkän ja värikkään historian vuoksi. Loukon omat tilat tulevat sijaitsemaan Helsingissä, joten ajattelin että olisi mielenkiintoista saada vapaaehtoistyön näkökulmaa myös toiselta samassa kaupungissa vaikuttavalta kulttuuritoimijalta.

Elmu Ry on perustettu jo vuonna 1978 tarkoituksenaan pelastaa helsinkiläinen musiikkielämä sekä järjestää yhtyeille esiintymis- ja harjoitustiloja. Vuotta myöhemmin elmulaiset valtasivat alkoholistien yömajana toimineen maalivaraston ja ristivät uuden tukikohtansa Lepakoksi. Onnistuneiden vuosien jälkeen Elmun toiminta Lepakossa ajautui umpikujaan kun Helsingin kaupunki ja matkapuhelinjätti Nokia halusivat tontin itselleen. Pitkällinen viivytystaistelu päättyi loppuvuodesta 1998 kun kaupunki ehdotti ratkaisuksi Telakkakadulla sijainnutta rakennusta. Vuonna 1999 Elmu muutti Telakkakadulle ja rakennus nimettiin Nosturiksi. (Elmu Ry [viitattu 5.4.2018].)

Elmun alkuvuosina toiminta painottui hyvinkin paljon itse kokeilemiseen ja tekemiseen ja lähestulkoon kaikki tapahtumat järjestettiin vapaaehtoisvoimin. Elmun kirjavasta historiasta huolimatta suorittamassani haastattelussa keskitytään tämän hetkiseen vapaaehtoistoimintaan, joka on nykyisessä muodossaan alkanut vuonna 2014. Haastatteleman talkookoordinaattori on toiminut tehtävissään lokakuusta 2015 lähtien, ensin vapaaehtois pohjalta ja myöhemmin palkkiota vastaan.

Elmun listoilla on tällä hetkellä hieman alle 200 henkilöä, joista aktiivisia talkoolaisia on n. 15 – 20 %. Talkootoiminnan perusvuoroihin kuuluvat narikka, blokkaukset sekä stagehandin tehtävät. Näiden lisäksi työvuoroja voi olla lipunmyynnissä Elmun baarin keikoilla sekä limumyynnin parissa. Haastateltavani mukaan vuosien saatossa on kokeiltu monia erilaisia työtehtäviä, mutta yleensä kokeiluissa on tullut vastaan

ohjaukselliset resurssit kiireisissä keikkailloissa. Tavoitteena kuitenkin on, että vapaaehtoiset voisivat matalalla kynnyksellä kokeilla uusia asioita ja saavuttaa omia tavoitteitaan talkootyön parissa.

Tällä hetkellä Elmu tekee uusien vapaaehtoisten rekrytointia vähän. Syynä tähän on ollut se, että uusia, innokkaita vapaaehtoisia ilmaantuu koko ajan tasaisesti. Toisinaan vapaaehtoistoimintaa on mainostettu muun markkinoinnin yhteydessä. Elmun vapaaehtoiskoordinaattori työskentelee itse kesäisin useilla eri festivaaleilla ja kertoo ottaneensa tavaksi lähestyä talkoolaisia festivaaliympäristössä. Tarkoituksena on ollut selvittää, mitä kautta talkoolaiset ovat festivaalille päätyneet ja samalla myös vinkata Elmun omasta vapaaehtoistoiminnasta.

Työvuorojen aikana Elmun vapaaehtoiset saavat alkoholittomia virvokkeita pyytämällä ja nälkäisille pyritään aina järjestämään jotakin. Jos vapaaehtoisilla on tiedossa pitkä vuoro, sisällytetään heidät yleensä illan cateringiin. Olen itse suorittanut työharjoittelun Nosturilla syksyllä 2015. Tällöin cateringiin ei ollut sisällytetty vapaaehtoisia ja välillä oli myös epäselvyyksiä sen suhteen, saanko itse harjoittelijana syödä illoissa joissa olen töissä. Talkooruoan tarjoaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta vapaaehtoiset jaksavat fyysisesti tehdä työvuoronsa sekä pysyvät tyytyväisinä ja motivoituneina. Ruoan tarjoaminen kaikille talkoolaisille on siis mielestäni hyvä ja tärkeä uudistus.

Nosturin keskeisin palkitsemistapa on keikka keikasta, eli tekemällä yhden työvuoron keikkaillassa pääsee itse asiakkaaksi haluamaansa iltaan. Aktiivisemmin mukana toiminnassa oleville on olemassa vaparikortit, joissa on VIP-kortin tyyliä sisältäen rakennettuja etuja. Lisäksi viime vuonna kokeiltiin ensimmäistä kertaa Elmun Matkailun lahjoittamaa Roskilden festivaalilippua, joka annettiin eniten vapaaehtoisvuoroja vuoden aikana tehneelle. Keikkoihin liittyvien etujen lisäksi on kokeiltu pikukujouluja, yhteisiä kuukausitapaamisia sekä pöytäfutisturnauksia. Ilmeisesti nämä keikkailtojen ulkopuolella tapahtuvat toiminnot eivät kuitenkaan ole erityisen vakiintuneita.

Tärkeimpänä sitouttamiskeinona Elmun vapaaehtoiskoordinaattori pitää sitä, että talkoolaisia kohdellaan samalla tavalla kuin talon omaa väkeä. Jokaisen talkoolaisen tulee kokea olevansa keikkaillan onnistumisen kannalta yhtä tärkeä kuin kuka

tahansa muu talossa työskentelevä. Tällä toimintamallilla saadaan luotua yhteenkuuluvuuden tunnetta, levitettyä onnistumisen tunnetta sekä korostettua talkoolaisien oman panoksen merkitystä.

Haastateltava huomauttaa, että sitoutumisen suhteen talkootyö on vaikea laji, sillä syytä vapaaehtoisuuteen on yhtä paljon kuin on vapaaehtoisiaakin. Tämän vuoksi sitoutumista olisi parasta toteuttaa useammassa tasossa. Osalle riittää keikkalipun lunastaminen silloin tällöin, toiset vaativat järjestäytyneempää ohjelmaa ja toisille kyse on jo elämäntavasta. Kaikkien panos on kuitenkin omalla tavallaan tärkeä.

Vinkkeinä talkotoiminnan aloittamiseen ja pyörittämiseen Elmun vapaaehtoiskoordinaattori muistuttaa kiittämään tehdystä työstä sekä osoittamaan, ettei itsekään ohjaajana osaa kaikkea. Näin vapaaehtoiset kokevat itsensä arvokkaiksi, mutta myös tasavertaisiksi.

Talkootyön ohjaajan näkökulmasta tärkeää on riittävä resursointi. Käytännön asiat vievät paljon aikaa ja vaativat pitkäjänteistä työstämistä, jonka lisäksi oman siivunsa vie kehittämistyö. Tärkeää olisikin riittävä suunnitelmallisuus, jotta toiminta pysyy tehokkaana. Toinen vinkki ohjaajan näkökulmasta on ulkopuolisten toimijoiden huomiointi. Mikäli tiloissa toimii esimerkiksi ulkopuolinen ravintoloitsija, on tärkeää että henkilökunnalla on yhteiset pelisäännöt ja ns. ulkopuoliset työntekijät pystyvät huomioimaan ja tarvittaessa opastamaan talossa toimivia vapaaehtoistyöntekijöitä.

4.4 Selmu Ry:n ja Elmu Ry:n vertailua

Selmun ja Elmun talkotoiminnasta löytyy paljon samoja käytänteitä sekä periaatteita, mutta toimintaerojakin on huomattavasti. Itse uskon, että suurin selittävä tekijä on erot toimintahistorian pituudessa. Selmu on pyörittänyt talkotoimintaansa 12 vuotta ja onnistunut vakiinnuttamaan hyväksi havaitut käytänteet osaksi toimintaansa. Elmu puolestaan on aloittanut nykyisen tyyppisen vapaaehtoistoiminnan neljä vuotta sitten. Vaikka vaparitoiminnan perusta on luotu, on kehityskohteita edessä varmasti myös tulevaisuudessa.

Eroihin vaikuttaa varmasti myös molempien kaupunkien väestömäärä ja muiden vapaa-ajanviettopöten mahdollisuus. Pääkaupunkina Helsingissä riittää paljon aktiviteetteja joihin osallistua, kun taas Seinäjoen alueella harrastamisen mahdollisuudet ovat rajallisemmat. Etenkin nuorilla on viikonloppuiltaisin melko vähän paikkoja joissa he voisivat viettää aikaansa. Tästä syystä vapaaehtoistyön tekeminen on tärkeä keino saada mielekästä ja maksutonta tekemistä.

Molempien yhdistysten talkootötehtävät ovat samankaltaisia, joskin Rytmikorjaamolla työtehtäviä on enemmän. Omasta mielestäni merkittävin ero on se, että Rytmikorjaamolla kaikki ravintolan työntekijät ovat ravintolavastaavaa lukuun ottamatta vapaaehtoisia. Olen Nosturin omilta työntekijöiltä kuullut, että samanlainen käytäntö ei Helsingissä onnistuisi ikinä. Itseäni kiinnostaisi tietää miksi ei. Pidetäänkö asiakkaita Helsingissä niin vaativina, että heitä voi palvella ainoastaan tutkinnon tai pitkän työkokemuksen pätevoittämä ammattilainen? Laki on kuitenkin kaikissa kaupungeissa sama, joten syiden on löydyttävä yhdistysten omista toimintatavoista.

Itse pidän mahdollisimman monipuolisia ja vaihtelevia työtehtäviä hyvänä keinona sitoutumisen vahvistamiseksi. Kun vapaaehtoisilla on mahdollisuus kokeilla useita eri tehtäviä, pääsevät he kasvattamaan omaa ammattitaitoaan sekä ylläpitämään vapaaehtoistyön mielenkiintoisuutta välttämällä liikaa rutinoitumista. Kuten haastatteluissakin tuli ilmi, vaatii työtehtäviin opastaminen ja ohjaaminen huomattavasti aikaa, etenkin jos kyseessä ovat uudet työtehtävät. Toiminta ei kuitenkaan anna mitään, jos sitä ei koskaan edes yritetä. Parhaassa tapauksessa uusien työtehtävien ottaminen osaksi talkotoimintaa kasvattaa ammattitaitoisten vapaaehtoisten joukkoa ja helpottaa työvuoroja talon omien työntekijöiden osalta.

Usein ajatellaan, että talkooruoka ja virvokkeet ovat tärkeitä työssä jaksamisen kannalta, mutta niitä ei kuitenkaan pidetä syinä mukaan itse toimintaan lähtemiselle. On olennaista muistaa, että kaikki vapaaehtoiset tulevat erilaisista lähtökohdista ja esimerkiksi työttömän arkea elävälle ilmainen, lämmin ateria voi olla hyvinkin merkityksellinen (Koski 2015).

Sitouttamisen suhteen molemmista yhdistyksistä löytyy samanlaisia toimintatapoja sekä ajatuksia. Nosturilla palkitseminen noudattaa selkeämmin ulkoisten motivaati-

oiden teoriaa, jossa työvuoroa vastaan saa selkeän palkkion, eli ilmaisen sisään-pääsyn keikalle. Rytmikorjaamon vapaaehtoistoiminnassa etuja on pyritty rakentamaan pidempiaikaisemman sitoutumisen ympärille, jolloin yksittäiset talkookerrat eivät kartuta konkreettisia vastikkeita. Omasta mielestäni molemmissa malleissa on hyvät ja huonot puolensa ja ymmärrän syyt niiden käyttämiseen.

Rytmikorjaamon toimintamallin tavoitteena on saada ihmiset niin sitoutuneiksi toimintaan, että he eivät käy paikalla vain kertaluontoisten etujen vuoksi vaan osallistuvat toimintaan pitkäaikaisesti. Nosturin toimintamalli palvelee kuitenkin niitä, jotka eivät halua tai pysty sitoutumaan toimintaan pitkäksi aikaa vaan haluavat lunastaa helpon sisään-pääsyn keikoille silloin tällöin. Kuten Elmun talkookoordinaattori haastattelussa ilmaisee, kaikenlaisia toimintaan sitoutumisen muotoja tarvitaan ja kaikki muodot ovat omalla tavallaan tärkeitä.

Selmun haastattelusta kävi ehkä selkeämmin ilmi sosiaalinen pääoma, jonka vuoksi monet talkootyöntekijät käyvät vuoroja tekemässä. Vaikka etuja onkin mukava saada, on suurempi merkitys hyvällä yhteishengellä ja mielekkäällä tekemisellä. Monet talkootyöntekijät ovatkin luonnehtineet, että Rytmikorjaamo on heille kuin toinen koti (Koski 2015). Tämä ei tietenkään tarkoita, että Nosturin vapaaehtoistoiminta olisi vähemmän yhteisöllistä tai lämminhenkistä. Uskon, että haastattelun tekeminen kirjallisesti ei tarjonnut yhtä laaja-alaista näkemysten vaihtoa kuin suullisesti tehty haastattelu ja näin ollen osa toimintaa määrittävistä tekijöistä jäi vastauksista uupumaan.

5 TUTKIMUSKYSELY LOUKON OMILLE VAPAAEHTOISILLE

Saadakseni lisää tietoa Loukon talkootoiminnasta järjestin sitoutumiskyselyn (liite 1.) toiminnassa tällä hetkellä mukana oleville ihmisille. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, mitä Loukon omat talkootyöntekijät ajattelevat vapaaehtoistyön tekemisestä ja mitkä tekijät vaikuttavat heidän sitoutumiseensa. Kysely toteutettiin Google Forms lomakkeen avulla ja vastauksia kerättiin maaliskuun alussa.

Kysely koostui yhteensä kolmesta eri osiosta. Ensimmäisessä osiossa selvitettiin vastaajien perustietoja ja elämäntilannetta. Toisessa osiossa kysyttiin talkootyöhön liittyviä tietoja, kuten missä ja kuinka usein vastaajat tekevät talkootyötä. Viimeisessä osiossa pyrittiin selvittämään sitoutumiseen ja motivaatioon vaikuttavia tekijöitä.

Suurin osa tutkimuskyselyn kysymyksistä oli avoimia, joten vastausten tilastoiminen numeerisesti ei useimmissa kohdissa ollut mahdollista. Suurin osa kysymyksistä ja vastauksista on esitetty graafisesti ja niiden sisältö on avattu tarkemmin tekstissä.

Loukon käytännön toimintaan, remontoimiseen ja sisällöntuottamiseen, osallistuu tällä hetkellä säännöllisesti noin 20 vapaaehtoista. Loukon varsinaiseen työryhmään puolestaan kuuluu noin kymmenen aktiivia.

Työryhmälle osoitetun kyselyn vastaajajoukko jäi tutkimusnäkökulmasta melko pieneksi, sillä vastauksia kertyi yhteensä kuusi kappaletta. Toisaalta, Loukon työryhmän koon huomioon ottaen, vastausprosentti on hyvä.

Vaikka vastauksista piirtyy yhtenäinen kuva vapaaehtoisten motiiveista, on tulosten tarkastelussa otettava huomioon vastaajajoukon koko. Kuudella vastauksella ei kuitenkaan voida tehdä tarkkoja ja koko toimintaa käsitteleviä yleistyksiä.

Oletin etukäteen että kyselyyn vastaavat henkilöt käyvät Loukon tapahtumissa tekemässä lipunmyyntiä sekä muita perinteisenä pidettyjä talkootyötehtäviä. Vastausten perusteella kävi kuitenkin ilmi, että kyselyn vastaajat ovat hyvin vahvasti mukana nimenomaan Loukon perustamisessa sekä työryhmässä. Vastausten perusteella vapaaehtoiset ovat mukana esimerkiksi ohjelman suunnittelussa, eivät pelkästään tapahtumissa itsessään työskentelyssä.

Vaikka kysely ei kaikilta osin ollut täysin osuva, on vastauksissa selkeästi näkyvissä ne arvot ja periaatteet, joiden vuoksi vastaajat ovat lähteneet mukaan Loukon toimintaan.

Arvot myös omalta osaltaan selittävät niitä syitä, joiden vuoksi vastaajat ovat sitoutuneita vapaaehtoistyön tekemiseen. Kyselyn perusteella tärkeiksi arvoiksi nousivat esimerkiksi eläin- ja ihmisoikeudet sekä punk-kulttuurin elinvoimaisena pitäminen.

Vastauksista käy myös hyvin selvästi ilmi se, että vapaaehtoiset eivät ole mukana toiminnassa siitä saatavien hyödykkeiden vuoksi. Vastaajien halu osallistua toimintaan lähtee siitä, että he kokevat Loukon tekemän työn arvokkaana ja haluavat olla omalla panoksellaan mukana edistämässä Loukon tavoitteiden saavuttamista.

6 KYSELYN VASTAUSTEN ANALYYSI

6.1 Talkootyön tekeminen

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuskyselyyn tulleita vastauksia. Kaikki kyselyyn vastanneet henkilöt olivat naisia, joista 16,7 % ilmoitti iäkseen yli 30 vuotta ja loput 83,3 % ilmoitti iäkseen 26 - 30 vuotta. Elämäntilanteekseen vastaajista 83,3 % ilmoitti opiskelija ja 16,3 % oli osa-aikatyössä.

Kyselyyn vastanneet henkilöt ovat tehneet talkootyötä useissa, samankaltaisiin arvoihin pohjautuvissa organisaatioissa, joita on tarkasteltu kuviossa 4.

Kuvio 4. Kyselyn tuloksia: Missä eri organisaatioissa teet talkootyötä?

Vastaajat ovat keskittyneet työskentelemään alakulttuurien, erityisesti punk-musiikin, sekä eläin- ja ihmisoikeuksien parissa. Nämä organisaatiot antavat hyvin vahvan ja selkeän kuvan niistä arvoista ja aatteista, joiden parissa talkootyöntekijät haluavat toimia.

Tasa-arvon edistäminen ja kaikenlaisen syrjinnän sekä rasismien vastustaminen kuuluu myös Loukon omiin arvoihin, joten on luontevaa, että kuviossa esiteltyjen organisaatioiden lisäksi vapaaehtoiset työskentelevät myös Loukossa.

Kuviossa 5 tarkastellaan syitä lähteä mukaan talkootoimintaan. Osa vastaajista on lähtenyt mukaan projektiin, koska tuntevat henkilökohtaisesti Loukon perustajan ja haluavat olla mukana auttamassa. Toiset puolestaan pitävät Loukon ajamia asioita tärkeinä ja haluavat olla omalta osaltaan edistämässä niitä.

Kuvio 5. Kyselyn tuloksia: Miten päädyit tekemään talkootyötä?

Kuviossa kuusi on selvitetty, kuinka usein vastaajat käyvät tekemässä talkootyötä. Selkeästi suurin osa, 66,7 % vastaajista tekee talkootyötä viikoittain. Kyselyn vaihtoehtoisissa ei ole huomioitu useamman kerran viikossa tapahtuvaa osallistumista, joten on mahdollista, että osa vastaajista on mukana toiminnassa vielä useammin kuin kerran viikossa.

16,7 % vastaajista kertoo tekevänsä talkootyötä kerran parissa viikossa ja toiset 16,7 % kertoo tekevänsä talkootyötä muutaman kerran vuodessa. Muutaman kerran vuodessa vastauksen valinneet ovat luultavasti sellaisia henkilöitä, jotka tekevät talkootyötä festivaaleilla ja muissa yksittäisissä tapahtumissa.

Kuinka usein käyt tekemässä talkootyötä?

Kuvio 6. Kyselyn tuloksia: Kuinka usein käyt tekemässä talkootyötä?

Seuraavassa kuviossa tarkastellaan, mitä tehtäviä talkootyöntekijät Loukossa yleisimmin tekevät. Talkootyötehtävien kohdalla tuli eniten ilmi se, että kysely ja vastaajajoukko eivät kohdanneet.

Muiden organisaatioiden palveluksessa vastaajat ovat suorittaneet perinteisempiä talkootyötehtäviä, kuten esimerkiksi siivousta, lipunmyyntiä, roudausta sekä paita-/levymyyntiä. Avoimista vastauksista selviää, että Loukon omassa toiminnassa vapaaehtoiset tekevät työtehtäviä paljon laajemmin, esimerkiksi sisällöntuotannon ja markkinoinnin parissa. Kuviossa esitetyt vastaukset ovat avoimesta kentästä, jossa vastaajat sanallisesti tarkentavat suorittamiaan työtehtäviä.

Kuvio 7. Kyselyn tuloksia: Mitä talkootyötehtäviä yleensä teet?

Loukon periaatteisiin kuuluu, että toiminnassa mukana olevat vapaaehtoiset sekä työpajojen osallistujat pääsevät toimimaan sisällöntuottajina ja toimimaan mukana suunnittelussa. Tarkoituksena on, että toiminta ei rajoitu perinteisiin suoritteisiin, vaan vapaaehtoiset pääsevät osaksi toimintaa monimuotoisesti ja osallistavasti.

Kyselyn vastauksista ilmenevät työtehtävät vaativat tekijöiltään kuitenkin huomattavasti sitoutumista. Kuviossa esiteltyjä kokonaisuuksia ei voida antaa hoidettavaksi henkilöille, jotka ovat mukana toiminnassa silloin tällöin. Työtehtävien laajuus ja vaativuus osoittavat miten sitoutuneita vapaaehtoiset ovat tehtävien suorittamiseen

Kuviossa kahdeksan on esitettyinä syyt, joiden vuoksi vastaajat käyvät tekemässä talkootyötä. Kysymyksessä vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto, eli kaikki ne kohdat jotka he kokevat omalla kohdallaan sopiviksi. Selkeästi tärkeimpiä syitä olivat kavereiden auttaminen, uudet kokemukset ja tapa viettää omaa aikaa. Kaikki nämä kohdat saivat viisi vastausta. Näiden vaihtoehtojen lisäksi työkokemuksen saamisen oli valinnut kaksi vastaajaa ja ei mikään ylläolevista vaihtoehtojen yksi.

Omasta mielestäni kiinnostava huomio on se, että kukaan vastaajista ei valinnut talkootyön tekemisen syyksi uusien kavereiden ja kontaktien löytämistä. Oma arvio tälle on se, että kaikki kyselyyn vastanneet henkilöt ovat tulleet mukaan Loukon toimintaan sen vuoksi, että tuntevat ainakin osan toiminnassa mukana olevista henkilöistä ja entuudestaan. Jos kyselyssä tarkasteltaisiin Loukon ulkopuolelle suuntautuvaa talkootyön tekemistä, voisi uusien kontaktien löytymisellä olla silloin enemmän merkitystä.

Kuvio 8. Kyselyn tuloksia: Miksi käyt tekemässä talkootyötä?

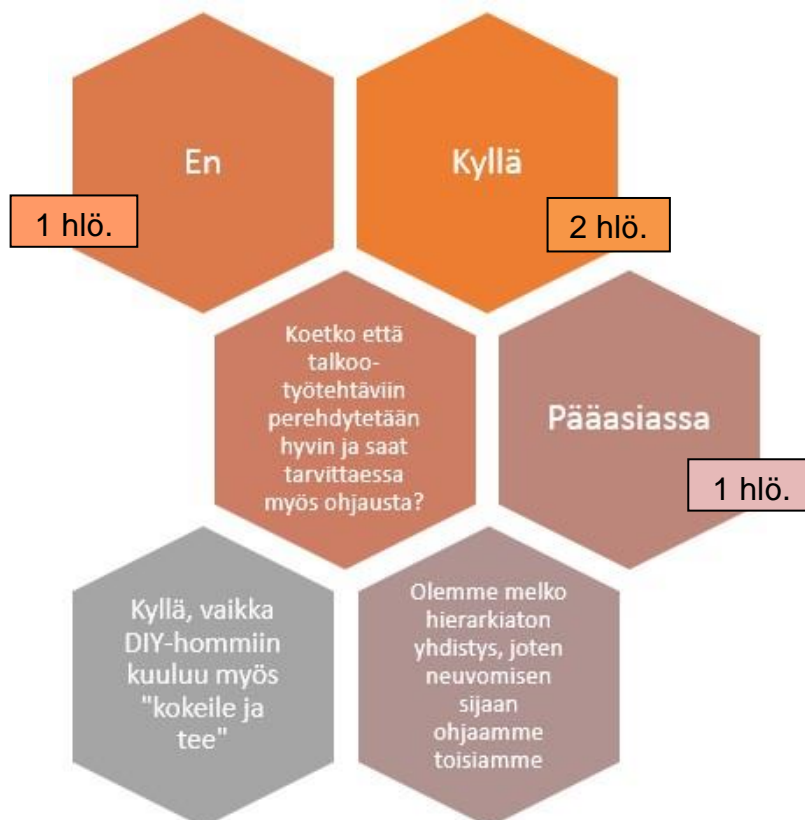
Valmiiden vaihtoehtojen lisäksi vastaajilla oli vapaassa kentässä mahdollisuus kertoa muita syitä talkootyön tekemiselle. Näitä vastauksia on esitelty kuviossa yhdeksän. Yksi kyselyn vastaajista kertoo, ettei hän edes miellä talkootyötä talkootyöksi, sillä hän on tehnyt sitä niin kauan että kokee sen osaksi normaalia toimintaansa.

Kuvio 9. Kyselyn tuloksia: Jokin muu syy talkootyön tekemiseen.

6.2 Sitoutuminen talkootyöhön

Kuviosta 10 käy ilmi vastaajien mielipide talkootyötehtäviin perehdyttämisestä ja ohjaamisesta. Kuudesta vastaajasta kaksi vastasi kyllä, eli heidän mielestään työtehtäviin perehdytetään hyvin ja he saavat myös tarvittaessa ohjausta. Yksi vastaajista sanoi että pääasiassa ja yksi vastaaja kertoi, että ei. Loput kaksi vastaajaa antoivat pidemmän vastauksen, jossa he erittelevät ohjaamiseen liittyvää toimintaa sekä periaatteita.

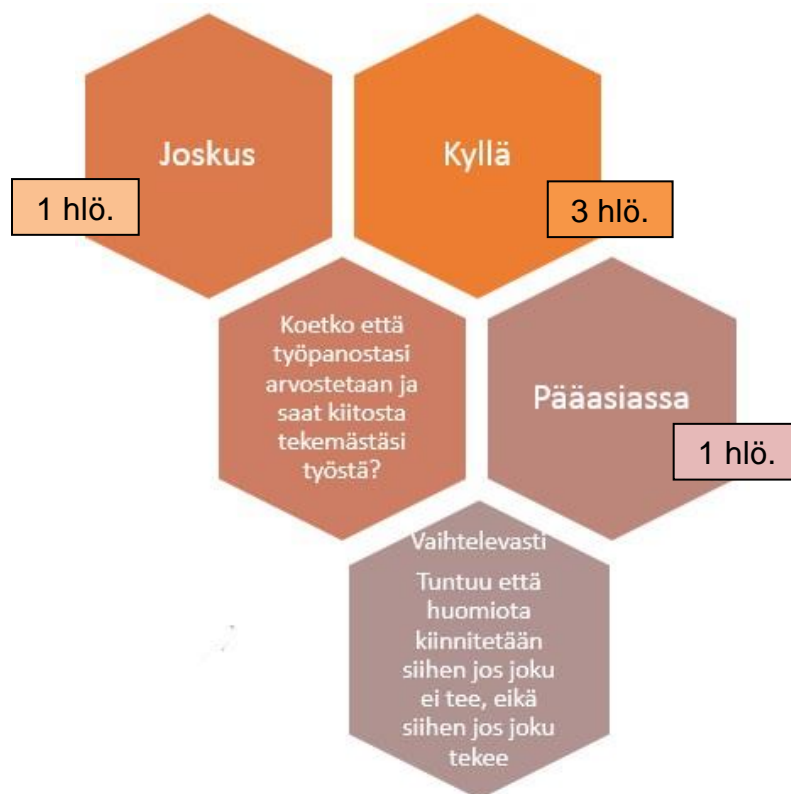

Kuvio 10. Kyselyn tuloksia: Koetko että talkootyötehtäviin perehdytetään hyvin ja saat tarvittaessa myös ohjausta?

Avoimista vastauksista näkyy taas Loukon toiminnassa vaikuttavat arvot ja toimintatavat. Alakulttuureiden parissa vallitsee yleensä DIY, eli tee – se – itse meininki, jota kuvaa mielestäni osuvasti Acid Runs yhtyeen Loukko Zinelle antama haastattelu. Haastattelu on otsikoitu yhtyeen sitaatilla ”Kun tekee itse, saa sellaisen kuin tulee” (Räty 1.11.2017). Mielestäni tämä lausahdus kuvaa hauskaasti, mutta oivalta-vasti sitä, mistä DIY-meiningissä on pohjimmiltaan kyse.

Itse tehdessä lopputulos löytyy yleensä yhdessä kokeillen, joten ohjauksen roolia voi olla vaikea määrittää tällaisessa tilanteessa. On kuitenkin muistettava että ihmiset toimivat eri tavalla ja kokeilemalla tekeminen ei voi tarkoittaa sitä, että tehtävään ei opasteta lainkaan.

Kuviossa 11 esitellään vastaajien näkemys siitä, kokevatko he saavansa arvostusta ja kiitosta antamastaan työpanoksesta. Kuudesta vastaajasta kolme vastasi suoraan kyllä. Yksi vastaajista sanoi joskus ja yksi pääasiassa. Yksi vastaajista antoi pidemmän vastauksen, jonka mukaan työpanoksen arvostus ja kiitoksen saaminen tehdystä työstä toteutuu vaihtelevasti. Vastaajan mukaan tuntuu siltä, että tehtyä työtä ei yleensä huomata, mutta sen sijaan huomataan heti se jos jotakin jättää tekemättä.

Kuvio 11. Kyselyn tuloksia: Koetko että työpanostasi arvostetaan ja saat kiitosta tekemästasi työstä?

Sitoutumisen kannalta olisi tärkeää muistaa positiivisen palautteen merkitys. Jos vapaaehtoinen saa huomioita ainoastaan negatiivisessa mielessä, eikä onnistuneista suoritteista saa kiitosta, voi hän kokea itsensä vähäpätöiseksi ja motivaatio työtehtäviä kohtaan alkaa laskea.

Rasila ja Pitkonen (2010, 32) huomauttavat kuitenkin, että tutkimusten mukaan negatiivinenkin palaute on parempi, kuin ei palautetta lainkaan. Taustalla on ihmisten tarve kokea itsensä huomioiduksi, tästä syystä negatiivinenkin huomiointi on parempi kuin huomiotta jättäminen kokonaan. Toisia negatiivinen palaute voi myös sisuunnuttaa niin, että palautteen vastaanottaja päättää näyttää arvostelijalle pystyvänsä tehtäviinsä.

Talkootyöstä saatavia vastineita on esitelty kuviossa 12. Tässäkin kysymyksessä vastaajat saivat valita useammasta vaihtoehdoista kaikki ne, jotka kokivat itselleen mieluisaksi. Selkeästi eniten ääniä eli kuusi vastausta on saanut sisäänpääsyjä keikoille/muihin tapahtumiin. Tämä on vastauksista esiin noussut ainoa hyödyke. Seuraavaksi eniten ääniä ovat saaneet talkootyövuoron aikana tarjottavat virvokkeet sekä ruoka.

Kuvio 12. Kyselyn tuloksia: Mitä haluaisit saada vastineeksi talkootyön tekemisestä?

Neljä ääntä on saanut talkootyöntekijöiden yhteiset illanvietot sekä yhteistyökumppaneiden kanssa neuvotellut edut, esim. alennukset ravintoloissa. Kysymystä seuranneesta avoimesta kentästä käy ilmi, että lukuun ottamatta yhteistyökumppaneiden kanssa neuvoteltuja etuja, kaikki kyselyssä mainitut vastineet toteutuvat toiminnassa jo nykyisin.

Tämän kysymyksen vastaukset edustavat ehkä enemmänkin asioita, joita vastaajat pitävät toiminnassa hyvinä, eivät asioita joiden vuoksi he tulevat tai jättävät tulematta mukaan toimintaan. Vaikka talkooruoka onkin aina tarjolla, ei ketään jättyä pois toiminnasta sen vuoksi, että jollakin yksittäisellä kerralla ruokaa ei sattuisikaan olemaan tarjolla.

Jos talkootyöstä on mahdollista saada vastineeksi jokin mukava asia, ovat talkootyöntekijät totta kai valmiita ottamaan asian vastaan. Erilaiset vastineet ja palkkiot eivät kuitenkaan toimi pääsyynä sille, että toimintaan halutaan lähteä mukaan. Tämä löydös tulee entistä selvemmin esille myös seuraavaksi tarkastelussa olevasta kuviosta.

Kun vastaajilta kysyttiin talkootyöstä saatavien etujen merkitystä, olivat vastaajat hyvin yksimielisiä. Kuviosta 13 näkyy, että talkootyöstä vastineeksi saaduilla eduilla on vain hyvin vähän merkitystä mukaan lähtemisen kannalta. Vastauksista käy kuitenkin ilmi, että palkkioiden merkitys on sidoksissa myös taho, jolle talkootyötä tehdään.

Mikäli kyseessä on ystävä tai jokin muu tuttu taho, ei palkkioilla ole väliä. Jos talkootyötä tehdään jollekin vähemmän tutulle taholle, on eduilla ja esimerkiksi ruoka-huollolla enemmän merkitystä. Eräs vastaajista mainitsee erikseen myös isot festivaalit ja tapahtumat, joihin mukaan lähtemiseen vaikuttavat eri syyt kuin omien kavereiden auttamiseen.

Kuvio 13. Kyselyn tuloksia: Kuinka paljon talkootyöstä saatavat edut vaikuttavat siihen, että olet halukas tekemään talkootyötä

Vastauksissa korostuu erityisesti sosiaalisen puolen merkitys, eli se että talkootyön avulla pystyy luomaan uusia kontakteja ja löytämään muita saman mielisiä ihmisiä. Sosiaalisen merkityksen ja yhteenkuuluvuudentunteen lisäksi vastauksista nousee esille työn arvostus. Henkisellä pääomalla on siis selvästi enemmän vaikutusta, kuin aineellisilla hyödykkeillä.

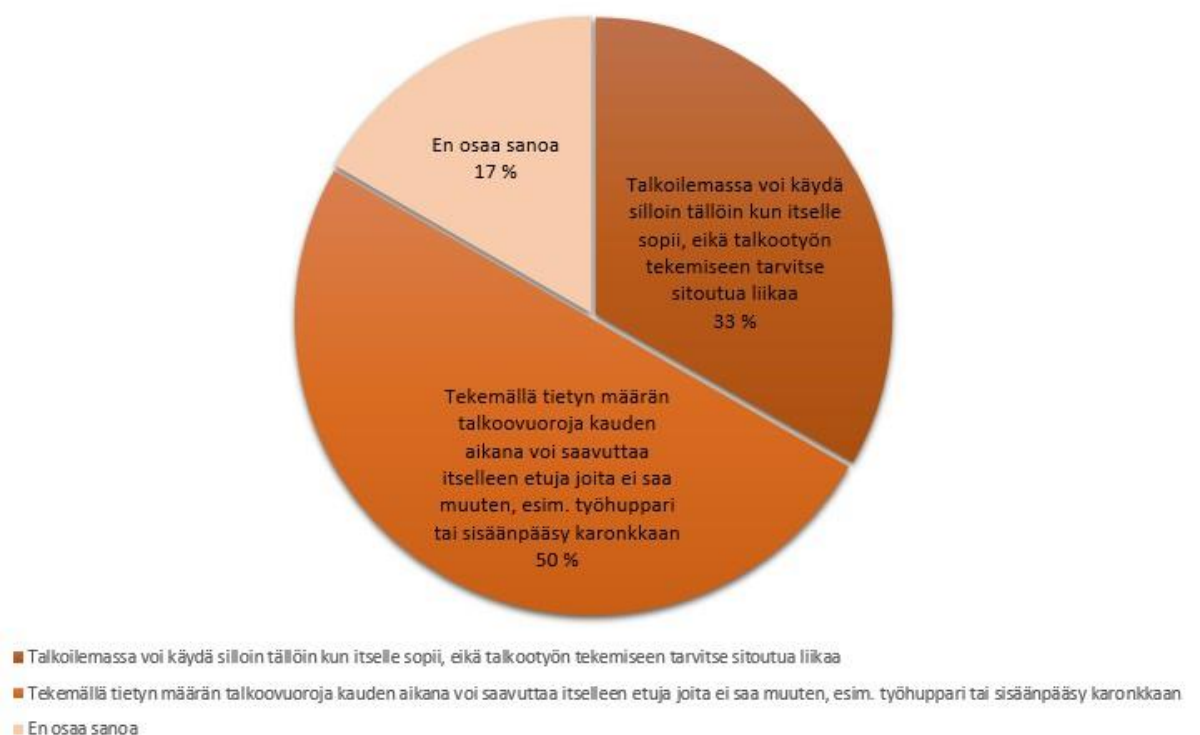
Sosiaalisen puolen korostuminen tässä kohtaa on kiinnostavaa siksi, että aiemmin kukaan vastaajista ei valinnut ystävyysuhteiden ja kontaktien luomista syyksi mukaan talkootoimintaan lähtemiselle. Tämä vahvistaa entistä enemmän omaa käsitystäni siitä, että vapaaehtoiset ovat lähteneet mukaan Loukon toimintaan koska tuntevat osan järjestävästä porukasta jo entuudestaan. Kun taas puhutaan muille tahoille tehtävästä vapaaehtoistyöstä, on sosiaalisella puolella ja uusilla kontakteilla ilmeisesti suurempi merkitys.

Kuviossa 14 vastaajilta kysyttiin, kumpi seuraavista talkootyön muodoista heille sopisi paremmin: malli, jossa talkootyöhön ei tarvitse sitoutua liikaa ja vuoroja voi

tehdä silloin tällöin kun itselle sopii, vai malli jossa tietyn määrän vuoroja tekemällä voi saavuttaa etuja joita ei muuten saisi, esimerkiksi sisäänpääsyn karonkkaan.

Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, kokevatko vastaajat sitouttavaksi mallin, jossa omalla aktiivisuudella voi saavuttaa tietynlaisia etuja. Etujen saavuttaminen tehdyn työn kautta oli mieluisampi vaihtoehto puolille vastaajista. 33 % vastaajista ei halunnut sitoutua talkootyön tekemiseen liikaa ja 17 % vastaajista ei osannut sanoa kahden vaihtoehdon väliltä.

Kumpi seuraavista talkootyön muodoista sopisi paremmin itsellesi?

Kuvio 14. Kyselyn tuloksia: Kumpi seuraavista talkootyön muodoista sopisi paremmin itsellesi?

Kyselyn vastauksissa on jo aiemmin tullut ilmi, että talkootyön pariin eivät aja siitä saatavat edut. Kysymys ei siksi ole välttämättä kovin relevantti Loukon omalle talkooporukalle ja sopii ehkä paremmin malliin, jossa pyöritetään suuria talkooporukoita perustehtävien parissa.

Toisaalta kysymys osoittaa, että vaikkei etujen saavuttaminen ole ensisijainen syy Loukossa vapaaehtoistyön tekemiselle, toivovat vastaajat silti että heidän antamastaan panoksesta osoitetaan kiitos jossain muodossa jossain kohtaa.

7 PÄÄTÄNTÄ

7.1 Johtopäätökset

Oma ajatukseni oli se, että Rytmikorjaamon ja Nosturin talkoolaiset käyvät teke-
mässä vapaaehtoistyötä lähinnä ajanvietteenä ja mahdollisuutena nähdä keikkoja,
kun taas Loukon vapaaehtoiset ovat hyvin arvomotivoituneita ja mukana toimin-
nassa enemmänkin tiettyjen asioiden edistämisen vuoksi, eivät hauskan puuhaste-
lun tähden. Haastatteluiden perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että sekä Selmulla
että Elmulla syyt talkootyön tekemiseen ovat hyvin vahvasti sidoksissa toiminnan
sosiaaliseen puoleen, eivät niinkään palkkioihin.

Kiinnostava löydös on se, että vaikka Rytmikorjaamon ja Nosturin talkootyö ei ole
näkyvästi arvolatautunutta, se ei vaikuta talkoolaisten sitoutumiseen. Ei siis voida
tehdä suoraa johtopäätöstä siitä, että arvot selkeästi määrittävät talkootyön teke-
mistä, vaan arvojen merkitys on enemmänkin organisaatiokohtaista. On myös muis-
tettava, että Selmun ja Elmun haastatteluista ei voida suoraan verrata loukkolaisille
tehtyyn kyselyyn, sillä Loukon vastaajat ovat osa työryhmää ja suorittavat erilaisia
työtehtäviä kuin selmulaiset tai elmulaiset. On selvää, että työryhmässä toimiminen
vaatii enemmän sitoutumista kuin roudaus tai narikkatyö viikonloppuisin.

Mielenkiintoista työssä oli huomata, miten selkeästi motivaatioteorioita voidaan so-
veltaa talkotoimintaan. Esimerkiksi motivaation prosessikehä on helposti hyödyn-
nettävissä talkootyön parissa. Hyvä työilmapiiri vaikuttaa merkittävästi talkootyössä
viihtymiseen ja talkoolaisten motivaatioon. Kukaan ei halua viettää vapaaehtoisesti
aikaansa paikassa, jossa on huono ilmapiiri ja henkilöt kokevat itsensä epäpäteviksi.

Toinen helposti vapaaehtoistyöhön soveltuva kokonaisuus ovat prosessiteoriat.
Usein talkotoimintaan osallistumista määrittää hyvin pitkälle itselle koettu hyöty.
Jos henkilö kokee, että talkootyön tekeminen on turhaa, eikä hän saa siitä mitään
konkreettista itselleen, hän tuskin jaksaa sitoutua siihen. Hyödyn ei tietenkään tar-
vitse olla aineellista, vaan joillekin riittävänä hyötynä voi toimia irtiotto omista arkiru-
tiineista tai mahdollisuus solmia uusia ystävyys-suhteita.

Elävän musiikin yhdistyksille tekemissäni haastatteluissa en tiedustellut motivaatio-teorioiden merkitystä, tai sitä, ovatko toimijat perehtyneet niihin. Varmasti teorioissa ilmi tulevia piirteitä on hyödynnetty nykyisessä toiminnassa, mutta en usko että sitä on tehty tarkoituksella, vaan enemmänkin tiedostamatta. Olisi mielenkiintoista tehdä tutkimusta niin, että talkootyön järjestäjät perehtyvät muutamiin motivaatioteorioihin ja pyrkivät hyödyntämään niitä konkreettisesti käytännön työssä. Saaduista tuloksista olisi kiinnostavaa havainnoida onko motivaatioteorioiden tietoinen hyödyntäminen vaikuttanut sitoutumisen määrään ja laatuun oleellisesti.

Loukon vapaaehtoisille suoritettu tutkimuskysely ei täysin vastannut vapaaehtoisten toimenkuvia, joten kaikilta osin vastaukset eivät olleet relevantteja. Vastauksista välittyy kuitenkin selkeästi ne raamit, jotka loukkolaisia toimintaan vetää ja yhdistää. Vastaajien muut talkookokemukset, esimerkiksi Helsinki Pride ja #memyös-kampanja, pohjautuvat tietynlaisiin arvoihin, jotka ovat havaittavissa myös Loukon toiminnassa. Toinen yhdistävä tekijä Loukon ja vastaajien aiempien talkootyökokemusten välillä on punk-kulttuuri, johon myös liittyy hyvin vahva arvopohja.

Voidaan siis mielestäni sanoa, että Loukon työryhmäläiset ovat hyvin arvomotivoituneita ja tärkein vapaaehtoistyön tekemistä määrittävä yksittäinen tekijä ovat työn arvot. Tekemällä talkootyötä halutaan ilmentää omia arvoja ja samalla halutaan pitää huoli siitä, että vastaajille tärkeä alakulttuurin muoto säilyy.

7.2 Timanttimalin huomioiminen rekrytoinnissa

Aiemmin työssä esitelty timanttimali tarjoaa hyvät työkalut talkootyöntekijöiden rekrytoimista ajatellen. Timanttimalin tarjoamaa potentiaalia olisikin hyvä hyödyntää talkootoiminnassa jo alusta asti, jotta toimintaan löydetään parhaat mahdolliset henkilöt.

Mahdollisimman onnistuneen vapaaehtoisten rekrytointitilanteen saavuttamiseksi tulisivat erilaiset motivaatiotekijät huomioida jo prosessin aikana. Kun tulevat työtehtävät on määritelty tarkasti etukäteen, on niihin paljon helpompi lähteä etsimään oikeanlaisia tekijöitä. Tarkasti määritellyt tehtävät auttavat myös tulevia talkootyöntekijöitä ymmärtämään, mihin he ovat lähdössä mukaan. Kun talkootyöntekijä tietää

alusta asti, mihin hän on sitoutumassa, pystytään minimoimaan riski sille, että uudet aktiivit lopettavat toiminnan koska se ei vastannutkaan heidän mielikuviaan.

Timanttimallin motivaatiotekijöitä kannattaa hyödyntää jo rekrytointikampanjaa suunnitellessa. Kun rekrytointi-ilmoituksessa on valmiiksi lueteltu eri motivaatiotekijöihin liittyviä tehtäviä tai piirteitä, pystyvät toiminnasta kiinnostuneet henkilöt tunnistamaan itselleen sopivia kokonaisuuksia. Vaikka valinta ei tapahtuisikaan tietoisesti, tunnistavat ihmiset tehtävien kuvauksista ne seikat, jotka he kokevat itselleen sopiviksi. Kun ilmoituksessa esitellyt toiminnot vastaavat omia vahvuuksia ja kiinnostuksenkohteita, on toimintaan mukaan lähteminen huomattavasti helpompaa.

Rekrytointi-ilmoituksessa voidaan korostaa taitoja, joita toimintaan mukaan lähtemällä pääsee kehittämään, esimerkiksi tiedotuksen tai projektisuunnittelun suhteen. Tämä motivoi niitä henkilöitä, jotka etsivät talkootyöstä kokemusta ja hyötyä itselleen. Toteamus siitä, että uudet aktiivit pääsevät suoraan mukaan projekteihin, mutta voivat halutessaan myös seurailta sivussa, ilmaisee että toiminta on joustavaa ja osallistujan tarpeiden mukaan räätälöitävissä. Yhteishengen ja hauskan tekemisen mainitseminen puolestaan puhuttelee niitä henkilöitä, jotka etsivät talkootyöstä sosiaalista toimintaa.

Sen sijaan, että pyrittäisiin tarjoamaan kaikille kaikkea, huolellinen suunnittelu ja motivaatiotekijöiden huomioiminen jo rekrytointivaiheessa takaavat paremmat mahdollisuudet löytää oikeanlainen henkilö juuri oikeaan tehtävään. Karreinen ym. (2017, 40) huomauttavat, että tutkimusten mukaan motivaation taso laskee heti rekrytointin jälkeen. On siis tärkeää muistaa huomioida talkoolaisten motivaatiotekijät myös rekrytointin jälkeen, jotta antoisa ja molempia osapuolia palveleva talkootyö pääsee oikeasti toteutumaan.

7.3 Omia näkemyksiäni

Kokonaisuutena opinnäytetyöprosessi oli kirjava ja työn aihe eli ehkä turhankin myöhäiseen vaiheeseen asti. Lopullinen työ on melko erilainen kuin alkuperäinen opinnäytetyön suunnitelmani. Eniten itseäni jäi opinnäytetyön tekemisessä harmittamaan toimeksiantajan kanssa sattunut väärinkäsitys, jonka vuoksi tutkimuskyselyni

Loukon omille vapaaehtoisille meni osittain sivuun. Mikäli olisin osannut kohdentaa kysymykset paremmin Loukon toimintaa vastaavaksi, olisi kysely tarjonnut syvällisempää ja monipuolisempaa tietoa. Vaikka erilaiset motiivit toiminnalle vastauksista selkeästi erottuivatkin, olisivat vielä osuvammat kysymykset tarjonneet lisää näkemystä asiaan.

Tutkimuskyselyn vastausten laatu ei kuitenkaan tullut itselleni yllätyksenä alakulttuuritoiminnan luonteen vuoksi. Kulttuurialalla suuri osa tapahtumista toteutetaan vapaaehtoisvoimin ja etenkin alakulttuureista puhuttaessa talkootyöllä on valtava merkitys. Rahaa ei juurikaan ole, joten kulttuurin elinvoimaisena pitäminen vaatii tietynlaisia uhrauksia. Monille kyse on puhtaasti rakkaudesta lajiin, jolloin omaa apua ja osaamista tarjotaan muiden käyttöön ilman suurempaa korvausta. Alakulttuurien parissa työskentelee valtavasti lahjakkaita ihmisiä, jotka antavat oman ammattitaitonsa ja panostuksensa täysin ilmaiseksi muiden ihmisten käyttöön

Itseäni hämmästyttää, miten itsestään selvä asetelma rahan puuttuminen ja vapaaehtoistyön tekeminen tietyillä kulttuurin toiminta-alueilla on. Monissa paikoissa vapaaehtoistyön tekeminen on juurtunut tietynlaiseksi normiksi, jota ei edes kyseenalaisteta. Yksi esimerkeistä on tapaus jossa opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi sarjakuvataiteilija Kaisa Lekaa töihin monipäiväiseen seminaariin ruokapalkalla (Louko 2016). Leka itse kommentoi tapauksen yhteydessä, että ehdotus tuntuu erityisen loukkaavalta siksi että kyseessä on ministeriö, jonka pitäisi edistää taiteilijoiden työllistymistä ja työmahdollisuuksia. Olen Lekan kanssa samaa mieltä, ministeriön taholta ammatillaisen pyytäminen ilmaiseksi töihin on todella loukkaavaa ja ainoastaan vahvistaa ikävää tapaa vaatia kulttuurialan ihmisiä töihin ilmaiseksi pelkkää näkyvyyttä vastaan.

Toki apurahoja ja tukia kulttuuritoimijoille jaetaan, mutta harvoin nekään rahat päätyvät erilaisten alakulttuurien parissa työskenteleville tahoille. Tuorein esimerkki aiheen piiristä on Helsingin kaupungin maaliskuinen päätös vetää rahoitustukensa pois Alppimuisto- ja Pax-festivaaleilta (City 2018). Vuonna 2010 ensimmäistä kertaa järjestetty Alppimuisto on kaikille avoin ja maksuton psytrance-tapahtuma joka haluaa levittää avoimuuden ja yhtenäisyyden sanomaa kestävästi tapahtumajärjestämisen keinoin (Alppimuiston kesä a, 2017). Kymmenen kertaa järjestetty Pax-festi-

vaali puolestaan on Suomen Rauhanpuolustajien järjestämä piknik-henkinen tapahtuma jossa on ruoka ja musiikki on yhdistetty toimintaansa esitteleviin järjestöihin (Alppipuiston kesä b, 2017). Viime kesänä toimintaansa ovat olleet esittelemässä esimerkiksi Oikeutta Eläimille järjestö, ICAHD Finland sekä Aseistakieltäytyjäliitto (Suomen Rauhanpuolustajat ry [viitattu 8.4.2018]). Nämä useita vuosia järjestetyt festivaalit ovat merkittäviä tapahtumia Helsingin kesässä ja esimerkiksi Alppimuisto keräsi viime vuonna arviolta neljätuhatta osallistujaa (Kivelä 2018).

Kuva 1. Pax-festivaali vuonna 2017
(Suomen Rauhanpuolustajat ry 2017).

Erikoisen päätöksestä tekee se, että kollektiivisesti järjestetyn Alppipuiston kesä - tapahtumasarjan seitsemän muuta tapahtumaa saivat rahoitusta, mutta samaan kollektiiviin kuuluvat Alppimuisto ja Pax-festivaali jätettiin tänä vuonna rahoitusta vaille. Sen sijaan Alppipuistossa vuonna 2017 ensimmäistä kertaa järjestetty barokkimusiikkifestivaali sai nyt kaupungin tukea 11 500€ (Helsingin kaupunki 2018). Kyseenalaisen rahoituspäätöksestä tekee se, että mukana kaupungin myöntämästä

tuesta on ollut päättämässä Hannu Oskala, joka itse on toiminut suomalaisen barokkiorkesterin kannatusyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana aina vuoteen 2017 asti (Oskala 2018).

Helsingin kaupunki on mielestäni tehnyt surullisen, mutta toisaalta ei niin kovin yllättävän linjauksen. Usein tuntuu että kulttuurin avustukset menevät juurikin barokkimusiikin tyyppisille kohteille. Tämä tietyn tyyppisten kulttuurimuotojen tukeminen vahvistaa entistä enemmän sitä, että omaehtoiset, monimuotoiset ja persoonallisemmat kulttuuritoimijat joutuvat selviämään pienillä budjeteilla kaikista tapahtumakuluista. Yleensä pienet budjetit tarkoittavat sitä, että tapahtuman on pakko käyttää talkootyöntekijöitä.

On totta, että monet tapahtumat tarvitsevat talkoolaisia onnistuakseen ja usein palkkioiden tai palkan maksaminen on haastavaa talkoolaisien suuren määrän vuoksi. Mielestäni tulisi kuitenkin tehdä selvä ero sen suhteen, mikä on selkeää talkootyötä kuten esimerkiksi festivaalialueen siivousta ja mikä taas on ammattilaisen suorittamaa ja hänen osaamistaan vastaavaa työtä, kuten esimerkiksi aiemmin mainitussa sarjakuvapiirtäjä Kaisa Lekan tapauksessa.

Kulttuurialalla graafikot kuulevat jatkuvasti pyyntöjä tehdä juliste ilmaiseksi ja miksaajat kuulevat pyyntöjä hoitaa keikka pelkällä juomapalkalla. Vaikka lyhytaikaisten kaupunkifestivaalien siivoustalkoolaiset eivät täysin olekaan rinnastettavissa pysyvien tapahtumatilojen keikkoja ilmaiseksi tekevään miksaajaan, on ajatus taustalla sama. Jos erilaiset kulttuurin muodot pääsisivät paremmin osallisiksi avustuksista, ei lahjakkaiden ihmisten tarvitsisi aina antaa ammattitaitoaan ilmaiseksi.

Mikäli rahalliset avustukset eivät aina menisi barokkimusiikkikonserteille ja oopperajuhlille, ei talkootyöntekijöiden käyttämisen tarvitsisi aina olla itsestäänselvyys. Helsingin kaupungin rahoituksen lopettamispäätös Alppimuistolta ja Pax-festivaalilta osoittaa mielestäni ikävän signaalin kaupungin arvoista. Tuntuu, että monimuotoista ja omaehtoista kulttuuritoimintaa ei pidetä tärkeänä.

Samanlaisen signaalin on saanut myös Loukko hakiessaan erilaisia apurahoja. Perusteluina on yleensä ollut se, että Loukon toiminta keskittyy liikaa esteettömyyteen tai on suunnattu liikaa marginaaliryhmille (Loukko 2018). Loukko on itse todennut apurahapäätöksistä, että teatterin, musiikin ja taiteen nauttimisen mahdollistaminen

kaikille ei sulje sitä pois enemmistöön kuuluvilta. Mielestäni tämä on se tärkeä asia, joka pitäisi saada tehtyä selväksi kaikille. On julmaa ajatella, että ne jotka nytkin jäävät kulttuuritoiminnan ulkopuolelle esimerkiksi fyysisen rajoitteen vuoksi saavat jäädä ulkopuolelle jatkossakin, sillä se saattaisi olla pois joltakin muulta. Mielestäni olisi oleellista onnistua vaikuttamaan asenteisiin niin, että erilaiset kulttuurin muodot ja erityisesti alakulttuurit nähtäisiin tasavertaisina toimijoina muiden kanssa.

Omaehtoinen vapaaehtoistyö on tärkeä osa alakulttuureita, eikä sitä mielestäni pitäisikään pyrkiä kokonaan poistamaan. Enemmänkin kyse on siitä, miten kauan löytyy aktiivisia vapaaehtoisia, jotka ovat niin sitoutuneita toimintaan, että he haluavat ottaa harteilleen suuria kokonaisuuksia. Vaikka innokkaita vapaaehtoisia riittäisikin, voitaisiin paremmalla rahoituksella turvata ne perustarpeet, jotka tekevät toiminnasta kannattavaa ja kaikille työntekijöille, niin palkallisille kuin palkattomillekin, mielekästä. Rahoituksen tuoman vakauden myötä voitaisiin myös maksaa palkka niille ammattilaisille, joille se kuuluu.

LÄHTEET

- Alppipuiston kesä. 2017. Alppimuisto 2017. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <http://www.alppipuistonkesa.info/2017/la-29-7-alppimuisto/>
- Alppipuiston kesä. 2017. Pax-festivaali 2017. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <http://www.alppipuistonkesa.info/2017/su-30-7-pax-festivaali/>
- City. 6.4.2018. Alppimuisto menetti tukensa, mutta järjestetään silti tänä kesänä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <https://www.city.fi/opas/alppimuisto+menetti+tukensa+mutta+jarjestetaan+silti+tana+kesana/11651>
- Elmu Ry. Ei päiväystä. Elmu Ry:n historia. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.3.2018]. Saatavana: <http://ry.elmu.fi/yhdistys/historia>
- Hakonen, A. & Nylander, M. 2015. Palkitseminen ihmisten johtamisessa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Helsingin kulttuuri- ja vapaa-aikalautankunnan kulttuurijaosto. 20.3.2018. Taide- ja kulttuuriavustukset 2018, kulttuurijaoston 3. jako. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <https://dev.hel.fi/maatokset/asia/hel-2018-002569/>
- Jyväskylän yliopisto. 23.4.2015. Laadullinen tutkimus. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.4.2018]. Saatavana: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Karreinen, L., Halonen, M., & Tennilä, M. 2017. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Tampere: Hämeen Kirjapaino Oy.
- Kivelä, M. 21.3.2018. Henkilökohtainen Facebook-päivitys. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <https://www.facebook.com/KivelaMai/posts/1655980177815279>
- Koski, O. 9.11.2015. Rokkia, kaljaa ja talkootyötä – Kun klubista tuli vapaaehtoisten koti. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.3.2018]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-8410750>
- Loukko Ry. 17.4.2018. Päivitys yhdistyksen Facebook-sivulla. [Verkkosivu]. [Viitattu 24.4.2018]. Saatavana: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=817633901765110&id=599429433585559

- Louko, E. 12.4.2016. Lähtisitkö sinä ruokapalkalla asiantuntijakeikalle? Kaisa Leka suivaantui ministeriön työtärjouksesta. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <https://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/lahtisitko-sina-ruokapalkalla-asiantuntijakeikalle-kaisa-leka-suivaantui-ministerion-tyotarjouksesta-tuntuu-loukkaavalta/5838142#gs.5KDdJmA>
- Nylund, M. & Yeung, A. 2005. Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino.
- Oikeusministeriö. 9.2.2018. Näin järjestät vapaaehtoistyötä. [Verkkosivu]. [Viitattu 23.3.2018]. Saatavana: <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/perusoikeudet-ja-vaikuttaminen/opas/vapaaehtoistyo/nain-jarjestat-vapaaehtoistyota>
- Opetus- ja kulttuuriministeriön apurahahaku. 2017. Loukko Ry:n apurahahakemus. Julkaisematon.
- Oskala, H. 2018. Kuka Hannu? [Verkkosivu]. [Viitattu 8.4.2018]. Saatavana: <https://hannuoskala.fi/kukahannu/>
- Pessi, A. & Oravasaari, M. 2010. Kansalaistoiminnan ytimessä – RAY:n avustamien sosiaali- terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. [Verkkosivu]. [Viitattu 12.3.2018]. Saatavana: https://kampanjat.ray.fi/legacy/files/emmi_mediabank/RAYraportti23.pdf
- Rasila, M. & Pitkonen, M. 2010. Motivaatio, työn ilo ja into. Helsinki: Yrityskirjat Oy.
- Rytmikorjaamo. 2018. Selmu Ry:n esittely. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.3.2018]. Saatavana: http://www.rytmikorjaamo.fi/selmu_ry
- Räty, H. 1.11.2017. Kun tekee itse saa sellaisen kuin tulee: Acid Runs soittaa Loukon tukibileissä 3.11. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.3.2018]. Saatava: <https://kulttuuriloukko.com/2017/11/01/kun-tekee-itse-saa-sellaisen-kuin-tulee/>
- Räty, H. 11.1.2018. Auta meitä työllistämään ja osallistamaan. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.3.2018]. Saatavana: <https://kulttuuriloukko.com/2018/01/11/auta-meita-tyollistamaan-ja-osallistamaan/>
- Selmu Ry. 30.3.2014. Selmu Ry:n säännöt. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.3.2018]. Saatavana: <http://selmu.fi/saannot>
- Valtiovarainministeriö. 14.10.2015. Vapaaehtoistyö, talkootyö, naapuriapu – kaikki käy. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.3.2018]. Saatavana: http://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/vapaaehtoistyo-talkootyo-naapuriapu-kaikki-kay

Verohallinto. 17.3.2017. Yleishyödyllisten yhteisöjen ja julkisyhteisöjen vapaaehtoistoiminnan ennakkoperintäkysymykset. [Verkkosivu]. [Viitattu 23.4.2018].
Saatavana: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-haku-sivu/48059/yleishyodyllisten_yhteisojen_ja_julkisy/

LIITTEET

Liite 1. Selmu Ry:n haastattelukysymykset

Liite 2. Elmu Ry:n haastattelukysymykset

Liite 3. Loukko Ry:n tutkimuskysymykset

Liite 1. Selmu Ry:n haastattelukysymykset

1. Kerro lyhyesti kuka olet ja kauanko olet vastannut talkootyöntekijöistä Selmulla
2. Kauanko talkootyöntekijöitä on käytetty ja miten ryhmä on alun perin kerätty
3. Miten uusia talkootyöntekijöitä hankintaan
4. Kuinka paljon aktiivisia talkootyöntekijöitä on suunnilleen
5. Mihin kaikkeen talkootyöntekijöitä käytetään
6. Miten toiminta on muuttunut vuosien saatossa, talkootyöntekijöiden määrä/työtehtävien määrä
7. Miten talkootyöntekijöitä palkitaan ja onko palkitseminen muuttunut vuosien saatossa
8. Millä muilla keinoilla talkootyöntekijöitä sitoutetaan, esim. illanvietot
9. Mikä on karonkan merkitys, koetaanko se tärkeänä
10. Onko jotkut sitouttamiskeinot todettu toimivimmiksi kuin toiset
11. Oma näkemyksesi siitä, miten Selmun talkootoiminta eroaa muiden vastaavien klubien talkootoiminnasta, esim. Elmusta tai Jelmusta
13. Käytännönvinkkejä oman talkootoiminnan aloittamiseen/pyörittämiseen

Liite 2. Elmu Ry:n haastattelukysymykset

1. Kuinka kauan olet vastannut Elmun talkootoiminnasta ja miten päädyit siihen alun perin
2. Kuinka kauan Elmun toiminnassa on käytetty vapaaehtoisia
3. Mitä eri työtehtäviä vapaaehtoiset tekevät ja miten tehtävät ovat muuttuneet vuosien aikana
4. Mitä väyliä pitkin uusia talkootyöntekijöitä rekrytoidaan
5. Miten vapaaehtoisia palkitaan:
 - A. Työvuoron aikana, esim. talkooruoka tai virvokkeet
 - B. Työvuorojen ulkopuolella, esim. sisäänpääsy keikoille
6. Miten vapaaehtoisia sitoutetaan toimintaan, esim. pikkujoulut, yhteiset peli-illat jne.
7. Onko jotkin keinot sitouttamisen suhteen todettu paremmiksi kuin toiset
8. Vinkkejä tai käytännön ohjeita talkootoiminnan pyörittämiseen

Liite 3. Loukko Ry:n tutkimuskysymykset**Perustiedot****Sukupuoli ***

- Nainen
- Mies
- Muu

Ikä *

- Alle 18 vuotta
- 18-25 vuotta
- 26-30 vuotta
- Yli 30 vuotta

Elämäntilanne *

- Opiskelija
- Kokoaikatyössä
- Osa-aikatyössä
- Työtön
- Eläkkeellä
- Muu

Talkootyön tekeminen

Missä eri organisaatioissa olet tehnyt talkootyötä *

Oma vastauksesi

Miten päädyit tekemään talkootyötä *

Oma vastauksesi

Kuinka usein käyt tekemässä talkootyötä *

- Kerran viikossa
- Kerran parissa viikossa
- Kerran kuussa
- Parin kuukauden välein
- Muutaman kerran vuodessa

Mitä talkootehtäviä yleensä teet *

- Anniskelu
- Blokkkaus
- Catering
- Lipunmyynti
- Kahvilan tai kioskin pyörittäminen
- Stagehand / roudaus
- Miksaus
- Dj
- Paita/levymyynti
- Järjestyksenvalvonta
- Siivous
- Raksaus
- Ei mikään yllä olevista

Jokin muu talkootyötehtävä, mikä

Oma vastauksesi

Sitoutuminen talkootyöhön

Koetko että talkootehtäviin perehdytetään hyvin ja saat tarvittaessa myös ohjausta *

Oma vastauksesi

Koetko että työpanostasi arvostetaan ja saat kiitosta tekemästasi työstä *

Oma vastauksesi

Mitä haluaisit saada vastineeksi talkootyön tekemisestä *

- Talkooruoka ennen talkoovuoron alkua
- Alkoholittomat virvokkeet talkoovuoron aikana
- Alkoholipitoiset virvokkeet talkoovuoron jälkeen
- Työpaita talkoovuoron ajaksi
- Huppari, kangaskassi tai muu asia, jonka voi ansaita tekemällä tietyn määrän talkoovuoroja
- Sisäänpääsyjä keikoille/muihin tapahtumiin
- Yhteiset illanvietot talkootyöntekijöiden kesken esim. lautapeli- tai hengailuillat
- Suuremmat illanvietot talkootyöntekijöiden kesken, esim. pikkujoulut tai karonkka
- Yhteistyökumppaneiden kanssa neuvotellut edut esim. alennukset ravintoloissa
- Ei mikään yllä olevista

Jokin muu vastine, mikä

Oma vastauksesi

Kuinka paljon talkootyöstä saatavat edut vaikuttavat siihen että olet halukas tekemään talkootyötä *

Oma vastauksesi

Kumpi seuraavista talkootyön muodoista sopisi paremmin itsellesi *

- Talkoilemassa voi käydä silloin tällöin kun itselle sopii, eikä talkootyön tekemiseen tarvitse sitoutua liikaa
- Tekemällä tietyn määrän talkoovuoroja kauden aikana voi saavuttaa itselleen etuja joita ei saa muuten, esim. työhuppari tai sisäänpääsy karonkkaan
- En osaa sanoa

Vapaa sana, ajatuksia talkootyöstä tai palautetta kyselystä

Oma vastauksesi
